

ARCHEOLOGIENOTA SINT-TRUIDEN – LUIKERSTEENWEG

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT,
E. KEERSMAEKERS & A. DOUCET

JANUARI 2019

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Sint-Truiden - Luikersteenweg

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert,
Kevin Bouckaert, Emma Keersmaekers & Alexander Doucet

Opdrachtgever

Esa bvba
Tiensesteenweg 168 Blok H bus 202
3800 Sint-Truiden

Projectnummer

2018J29

Plaats en datum

Kortenaken, januari 2019

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018J29
ISSN 2034-5615

© 2019 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>8</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>8</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>9</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>12</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>20</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>22</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>33</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	34
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>34</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>34</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>35</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>38</i>
5	Bibliografie	39
6	Figurenlijst.....	40
7	Plannenlijst.....	41

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

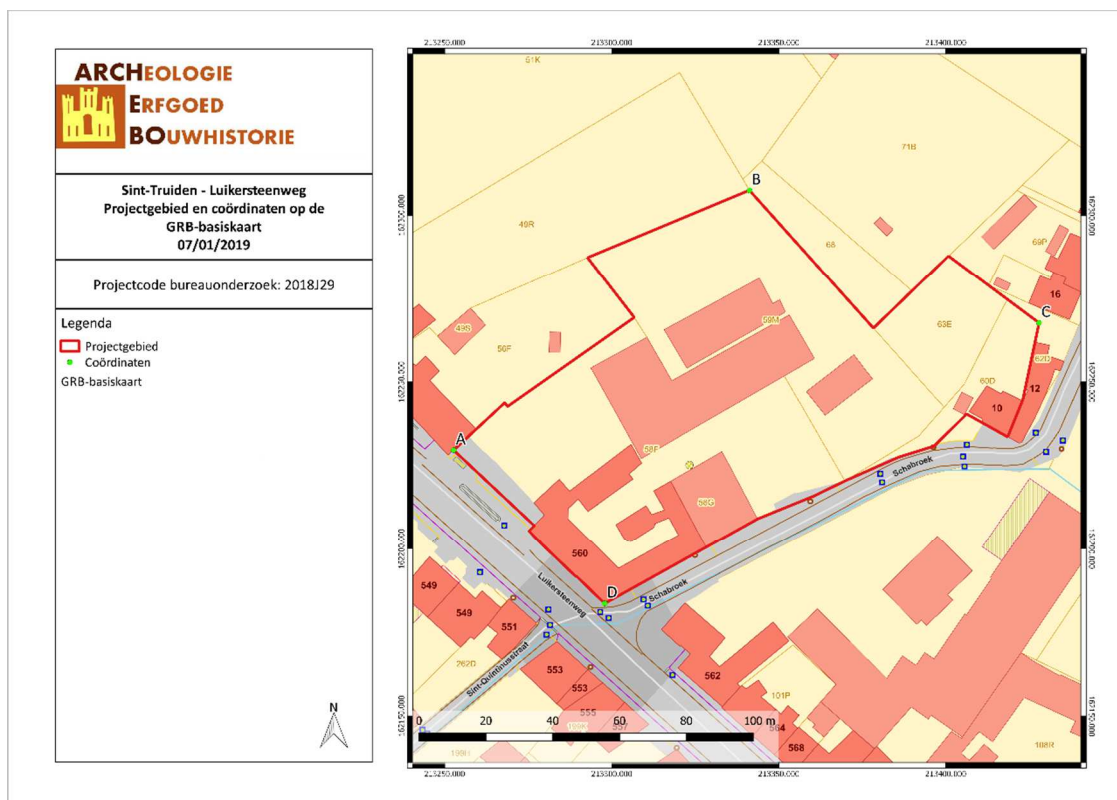
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Esa bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de Luikersteenweg 560 in Gelinden, een deelgemeente van Sint-Truiden (Limburg). Op het projectgebied zal door de opdrachtgever een deel van de huidige bebouwing gesloopt worden. De gebouwen die deel uitmaken van de hoeve in classicistische stijl, een bouwkundig relict, blijven behouden. Ten oosten van deze hoeve zal vervolgens een deel van het terrein verkaveld worden in vijf nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor hoofd- en bijgebouw. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 10 936,66 m², het deel dat verkaveld zal worden is ca. 2706,06 m².

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in januari 2019 onder leiding van erkend

archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Esa bvba, was dhr. Robrecht Asnong. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

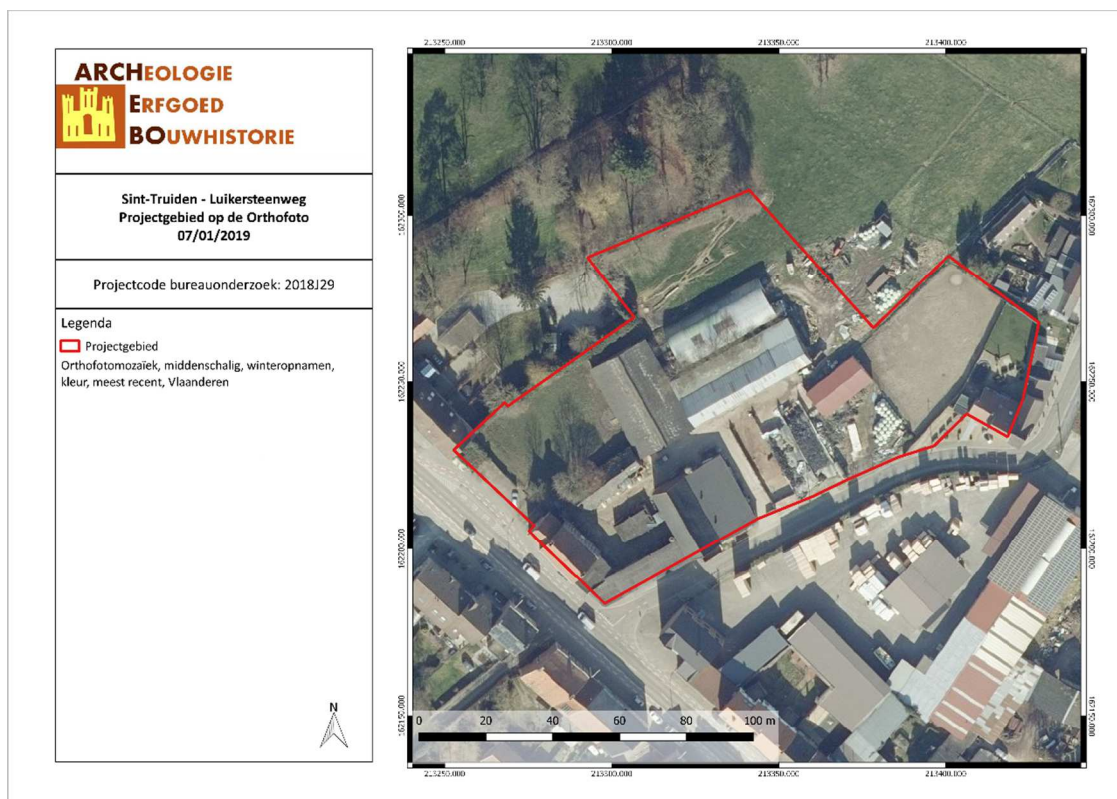
Administratieve fiche	
Naam site:	Sint-Truiden - Luikersteenweg
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Limburg, Sint-Truiden, deelgemeente Gelinden (deel van Gelmen), Luikersteenweg 560
Kadaster:	Sint-Truiden, afdeling 14 (Gelinden), sectie A, perceelnummers 58F, 58G, 59M, 60D en 63E
Coördinaten:	A X 213252.670
	Y 162229.621
	B X 213341.192
	Y 162307.433
	C X 213427.886
	Y 162267.587
	D X 213297.874
	Y 162183.612
Opdrachtgever:	Esa bvba Tiensesteenweg 168 Blok H bus 202 3800 Sint-Truiden
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken
Projectcode bureauonderzoek:	2018J29
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Esa bvba
Grootte projectgebied:	Ca. 10 936,66 m ²
Uitvoeringsperiode:	Januari 2019
Reden van de ingreep	Slopen deel huidige bebouwing, behouden van hoeve (relict), verkaveling van deel terrein in 5 nieuwe loten, elk met bouwzone hoofd- en bijgebouw
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, slopen, verkaveling, hoeve in classicistische stijl, relictwoongebied, agrarisch gebied

De onderstaande GRB-kadasterkaart, de Orthofoto en het Gewestplan tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

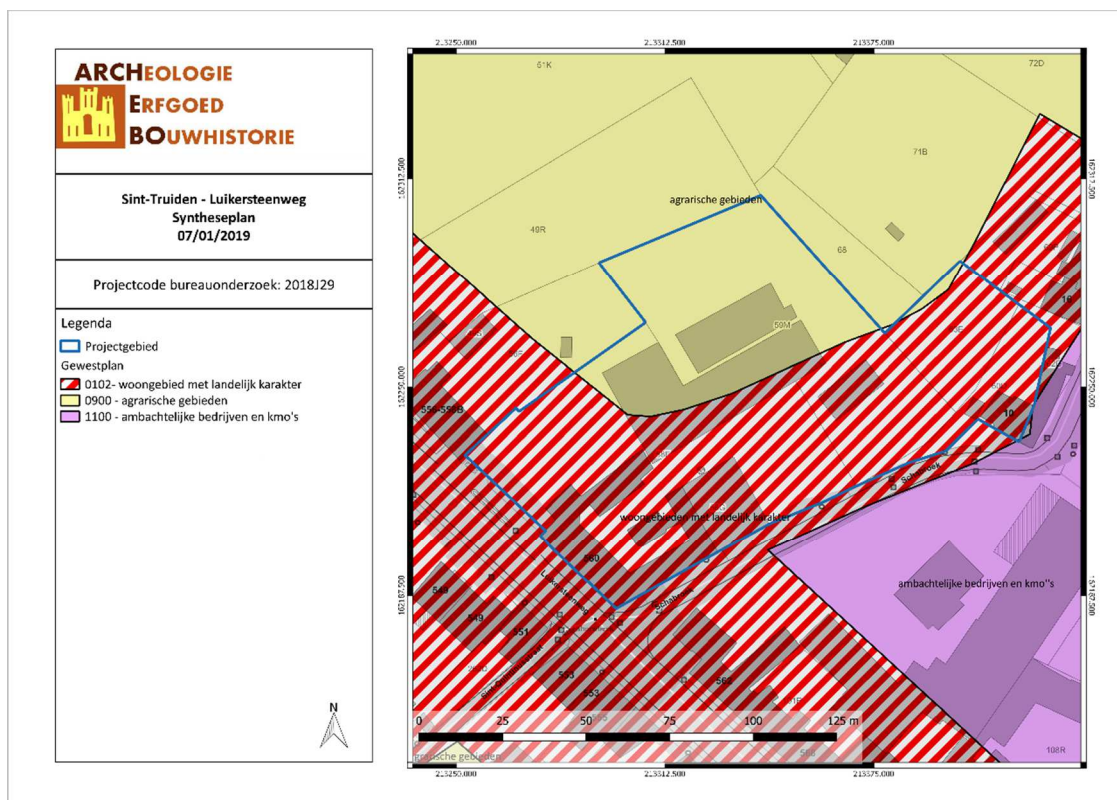
SILU/19/01/07/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2019)

SILU/19/01/07/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)

SILU/19/01/07/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2019)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige bebouwing mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

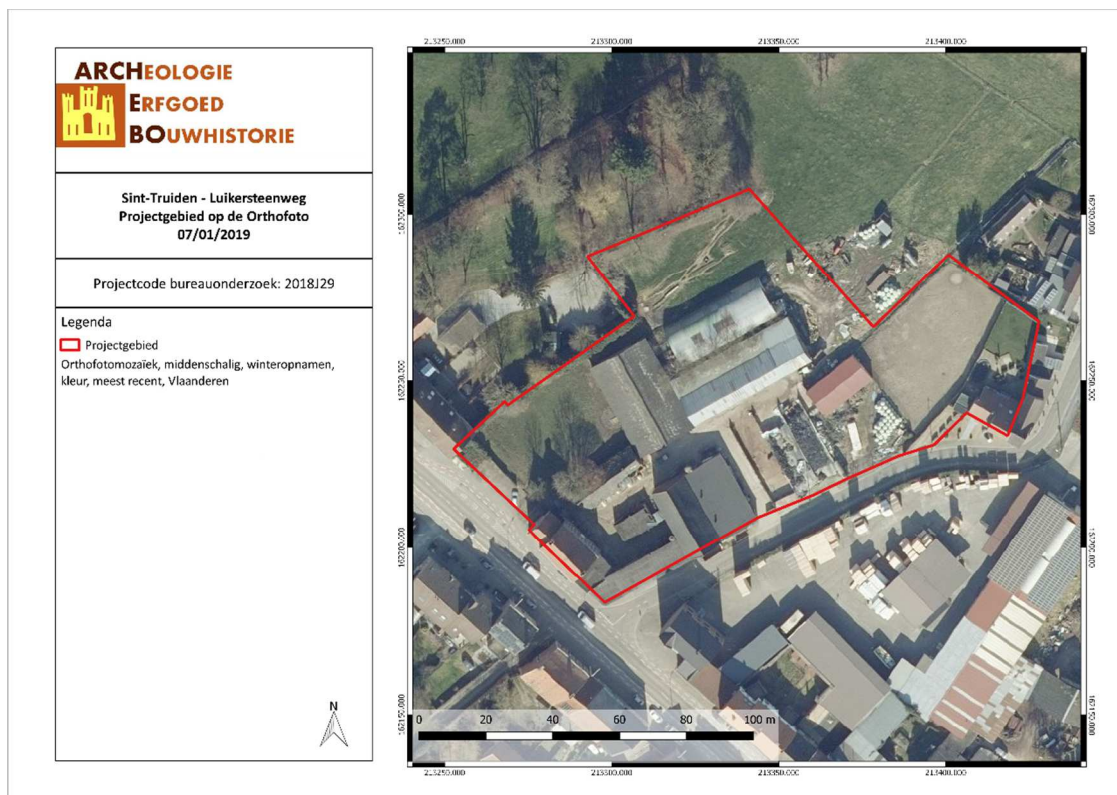
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Luikersteenweg 560 in Gelinden, een deelgemeente van Sint-Truiden (Limburg). Op het terrein staat een hoeve in classicistische stijl. Deze hoeve staat geregistreerd als relict bouwkundig erfgoed. Buiten de hoeve staan er nog enkele stallen/hangars binnen het projectgebied en in het oosten van het terrein staat een woonhuis. Het westen, noorden en een deel van het oosten van het projectgebied zijn braakliggend terrein. Het onderzoeksgebied bevat momenteel maisbunkers die ingegraven zijn in de grond.

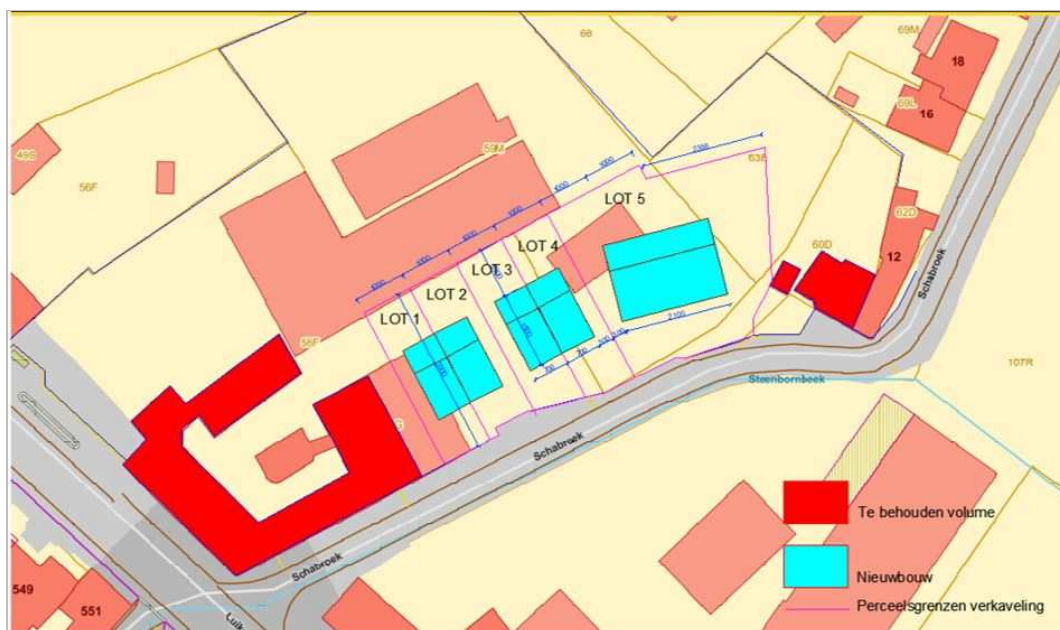
SILU/19/01/07/4 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)

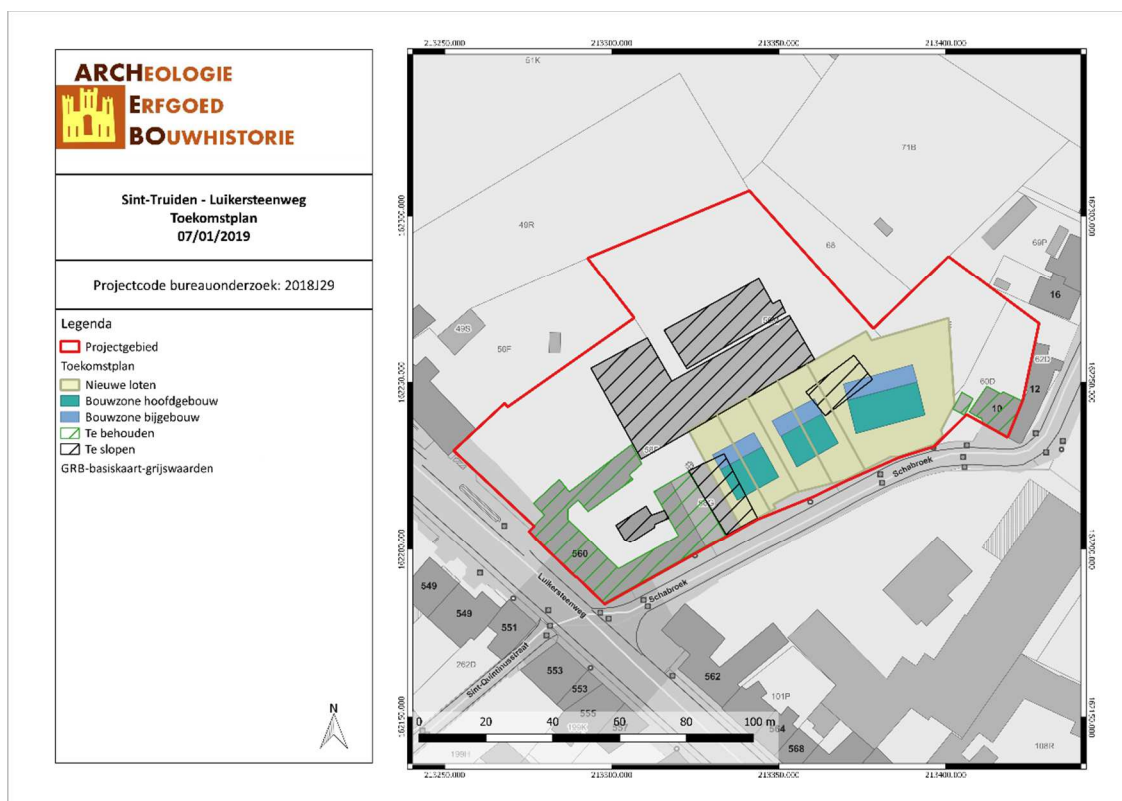
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Op het projectgebied zal door de opdrachtgever een deel van de huidige bebouwing gesloopt worden. De gebouwen die deel uitmaken van de hoeve in classicistische stijl, een bouwkundig relict, blijven behouden. Ten oosten van deze hoeve zal vervolgens een deel van het terrein verkaveld worden in vijf nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor hoofd- en bijgebouw. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 10 936,66 m², het deel dat verkaveld zal worden is ca. 2706,06 m².

Het gehele projectgebied wordt opgenomen in de archeologienota aangezien een groot deel van de huidige bebouwing in eerste instantie gesloopt zal worden. De verkaveling heeft slechts betrekking op een kleiner deel van het projectgebied (zie figuur 8). Enkel de oppervlakte die verkaveld zal worden zal in de toekomst verder ontwikkeld worden en wordt daarom als eventueel te onderzoeken zone beschouwd.

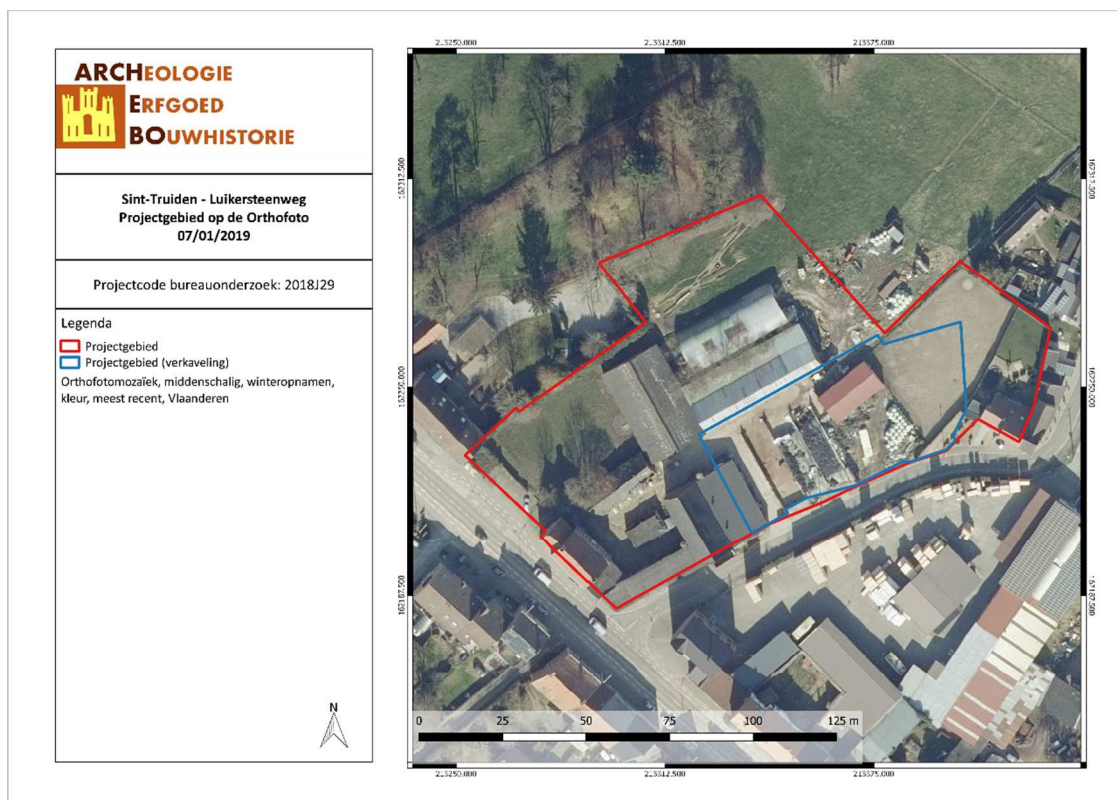

Figuur 6: Plan van de geplande werken (Esa bvba, 2019)

SILU/19/01/07/5 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)

SILU/19/01/07/6 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het onderzoeks- en projectgebied op de Orthofoto (Geopunt, 2019)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

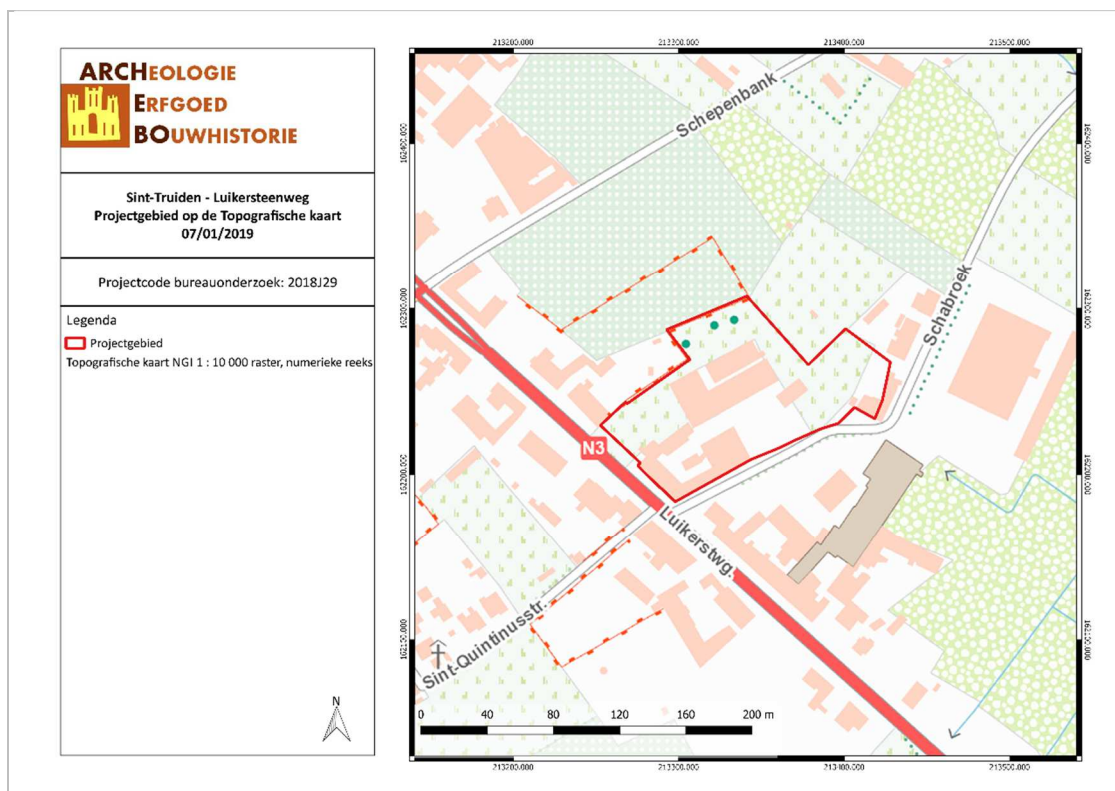
De gebruikte kaarten werden in georeferencerde vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geploteerd om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

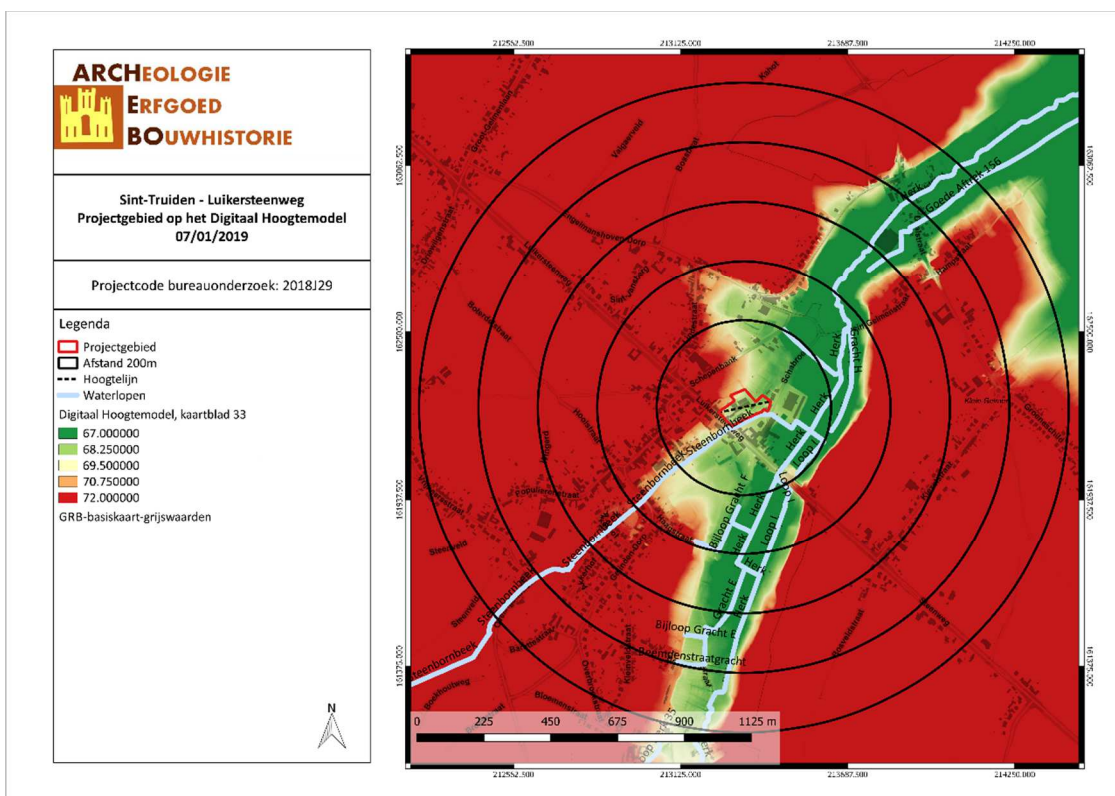
Het projectgebied ligt aan de Luikersteenweg 560 in Gelinden, een deelgemeente van Sint-Truiden, een stad en gemeente in de Belgische provincie Limburg. De gemeente bestaat uit verschillende deelgemeenten, namelijk Sint-Truiden zelf, Aalst, Brustem, Engelmanshoven, Gelinden, Groot-Gelmen, Halmaal, Kerkom-bij-Sint-Truiden, Ordingen, Zepperen, Duras, Gorsem, Runkelen, Wilderen en Velm. Ze wordt omringd door de gemeenten Zoutleeuw, Nieuwerkerken, Alken, Wellen, Borgloon, Heers, Gingelom en Landen. Het projectgebied ligt op een noordwest-gerichte helling aan de Herkvallei. Net ten zuiden van het projectgebied stroomt de Steenbornbeek, een aftakking van de Herk die ca. 200m ten zuidoosten van het projectgebied stroomt. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het terrein tussen ongeveer 68 en 72 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Sint-Truiden, afdeling 14 (Gelinden), sectie A, perceelnummers 58F, 58G, 59M, 60D en 63^E.

Gezien de topografische ligging op een noordwest-gerichte helling en dicht bij een natuurlijke waterloop is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen.

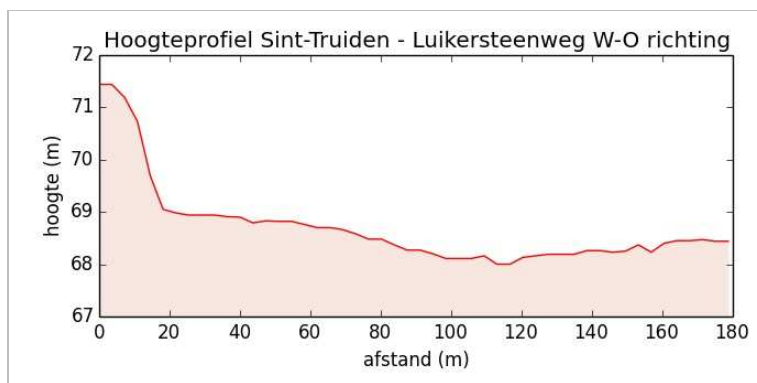
SILU/19/01/07/7 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2019)

SILU/19/01/07/8 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2019)

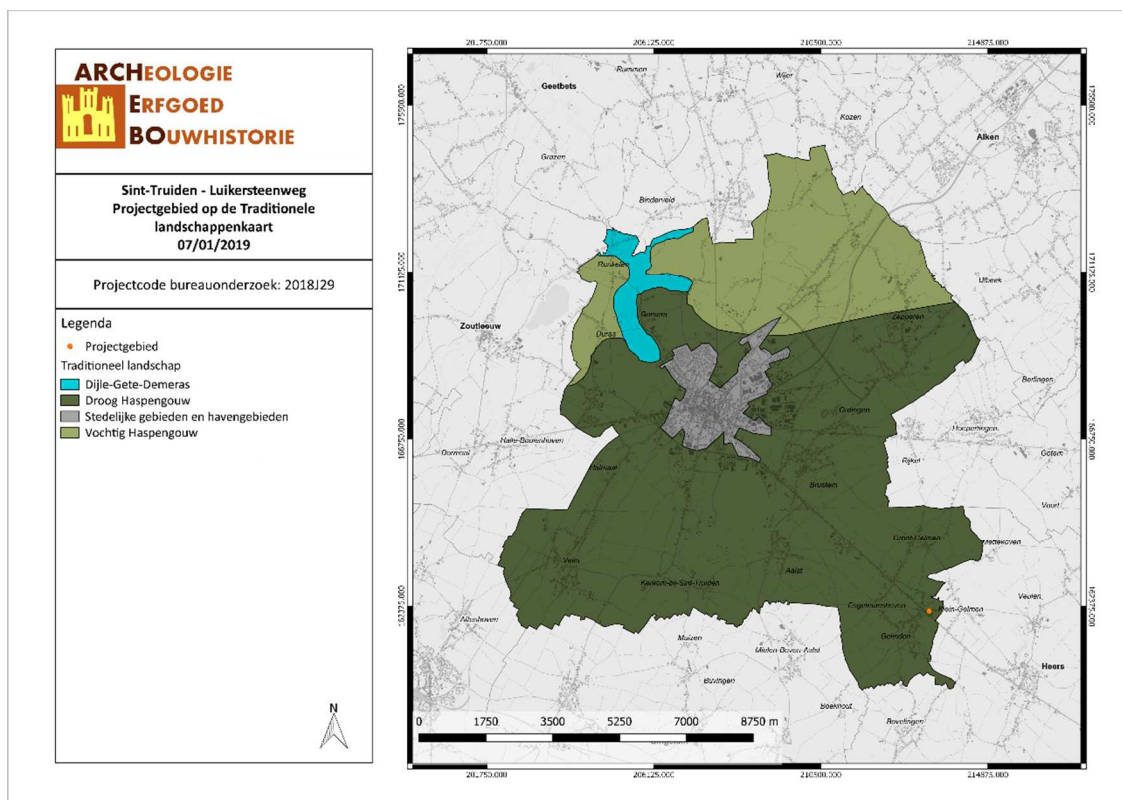

Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in W-O richting (Geopunt, 2019)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Droog Haspengouw'. De gehele gemeente Sint-Truiden wordt in het noorden gekarteerd als 'Vochtig Haspengouw' en 'Dijle-Gete-Demerass', in het centrum als 'Stedelijke gebieden en havengebieden' en rondom het centrum en in het zuiden is de gemeente gekarteerd als 'Droog Haspengouw'.

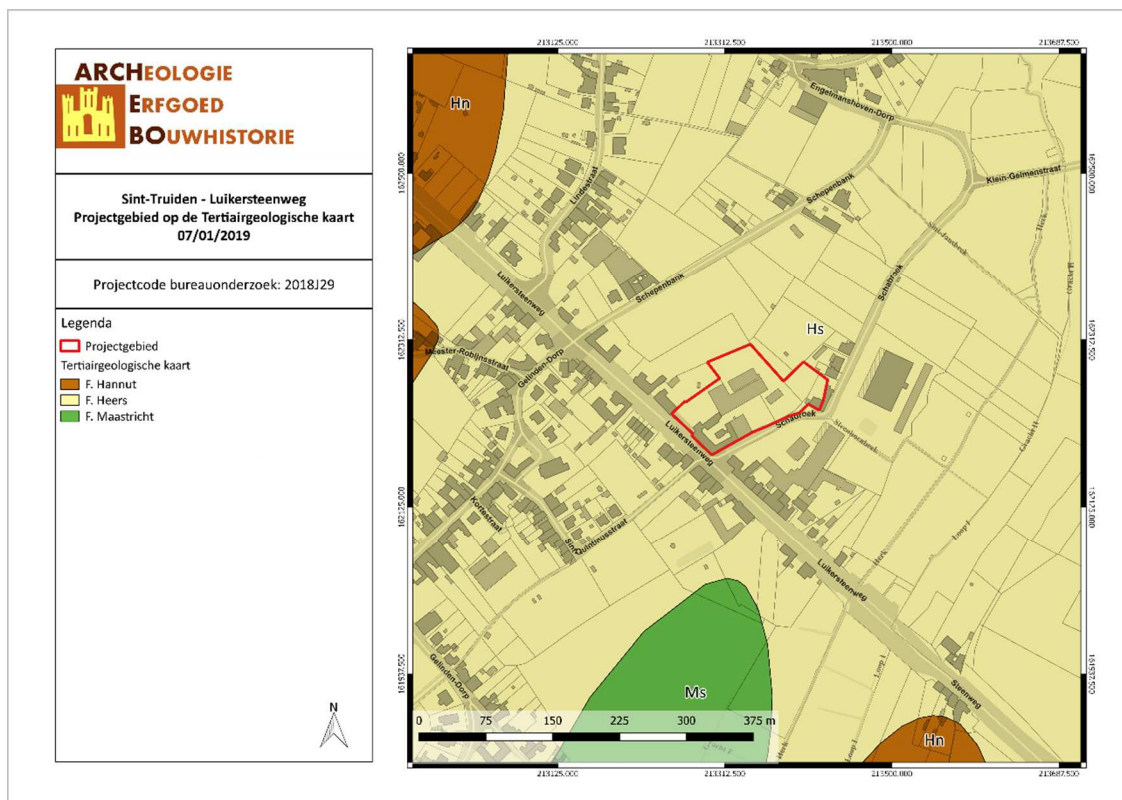

SILU/19/01/07/9 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Sint-Truiden aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2019)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de Formatie van Heers (Hs). Deze formatie is opgebouwd uit witgrijze, kalkhoudende mergel met afdrucken van bladeren, bedekt met groen, glauconiethoudend zand. Deze formatie bestaat uit het Lid van Orp en het Lid van Gelinden.¹

SILU/19/01/07/10 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2019)

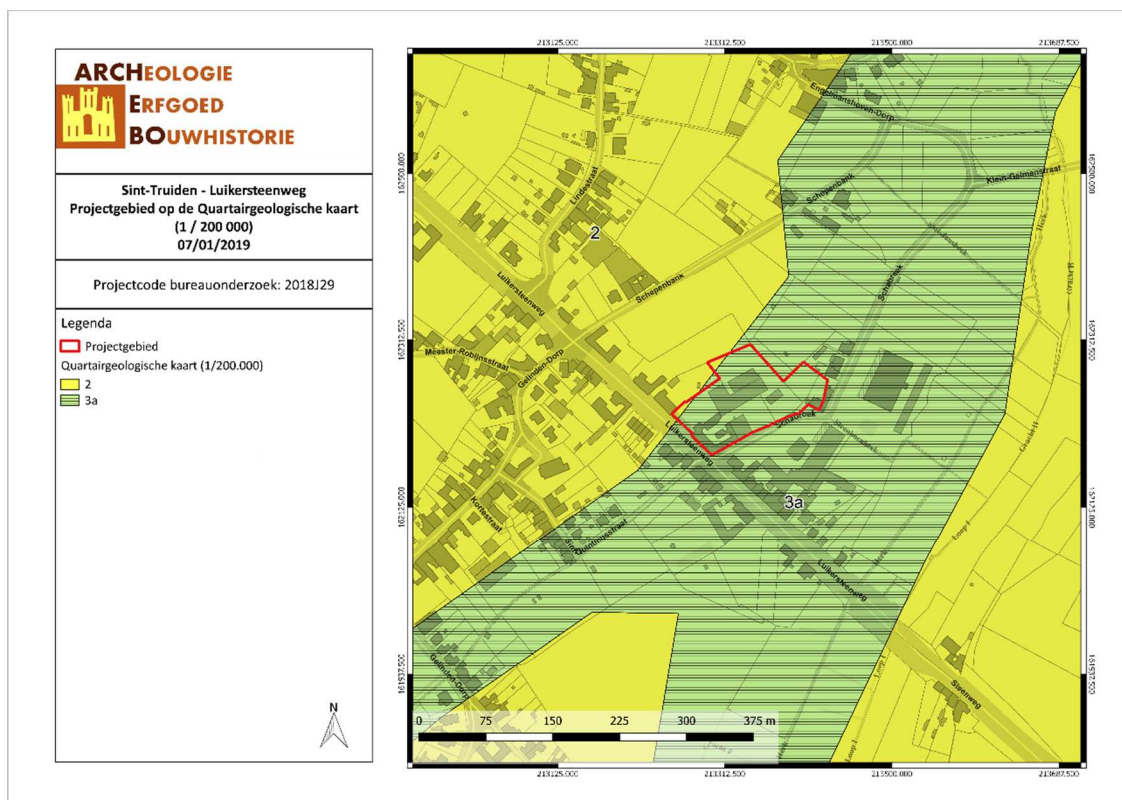
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich grotendeels binnen type 3a. Slechts twee kleinere delen in het noordwesten bevinden zich binnen type 2.

Type 2 omvat fluviatiele afzettingen van het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan), die mogelijk afgedekt zijn met eolische afzettingen zoals silt in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen en/of hellingsafzettingen van het quartair.

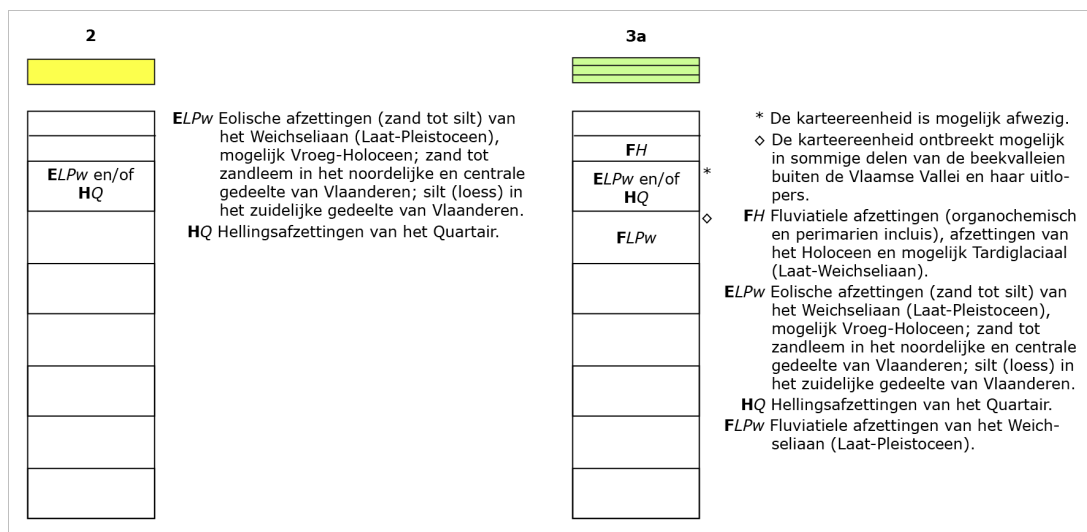
Type 3a wordt gekenmerkt door een basislaag bestaande uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Daarop bevindt zich een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg Holocene met een korrelgrootte tussen fijn zand en silt. Bovenop deze laag is opnieuw een fluviatiele afzetting aanwezig uit het Holocene tot mogelijk Tardiglaciaal.

¹ Pieter Laga, Stephen Louwye, en Stéphane Geets, *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*, Geologica Belgica 4, 2001, 138–39.

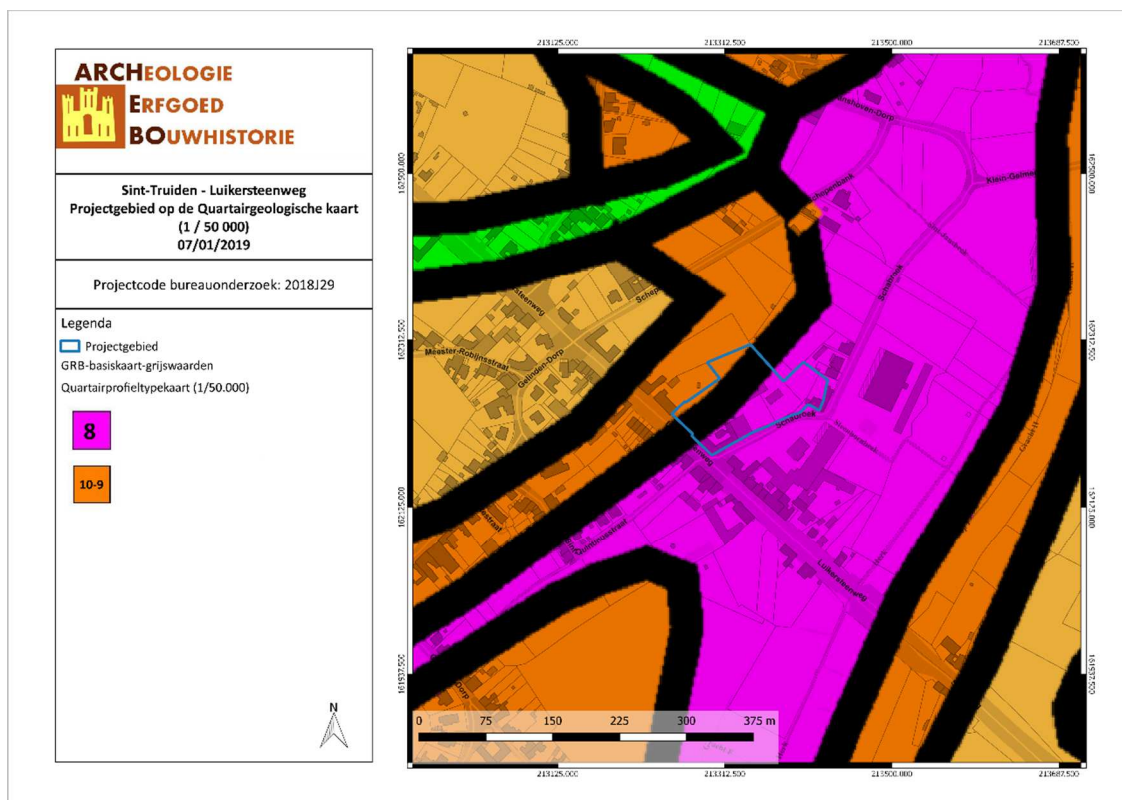
SILU/19/01/07/11 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartaairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2019)

Figuur 15: Uitleg van het type volgens de quartaairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)

Volgens de quartaairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied in het noordwesten type 10-9 (oranje) en in het zuidoosten type 8 (paars). Type 10-9 bestaat uit een dikke laag Haspengouw Leem dat bedekt wordt door een dunnere laag Brabant Leem. Haspengouw Leem bestaat uit een fijne afwisseling van zand en leem, terwijl Brabant Leem bestaat uit een leempakket met een ontkalkt bovengedeelte en een kalkrijk ondergedeelte. Type 8 is opgebouwd uit beekalluvium.

SILU/19/01/07/12 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2019)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

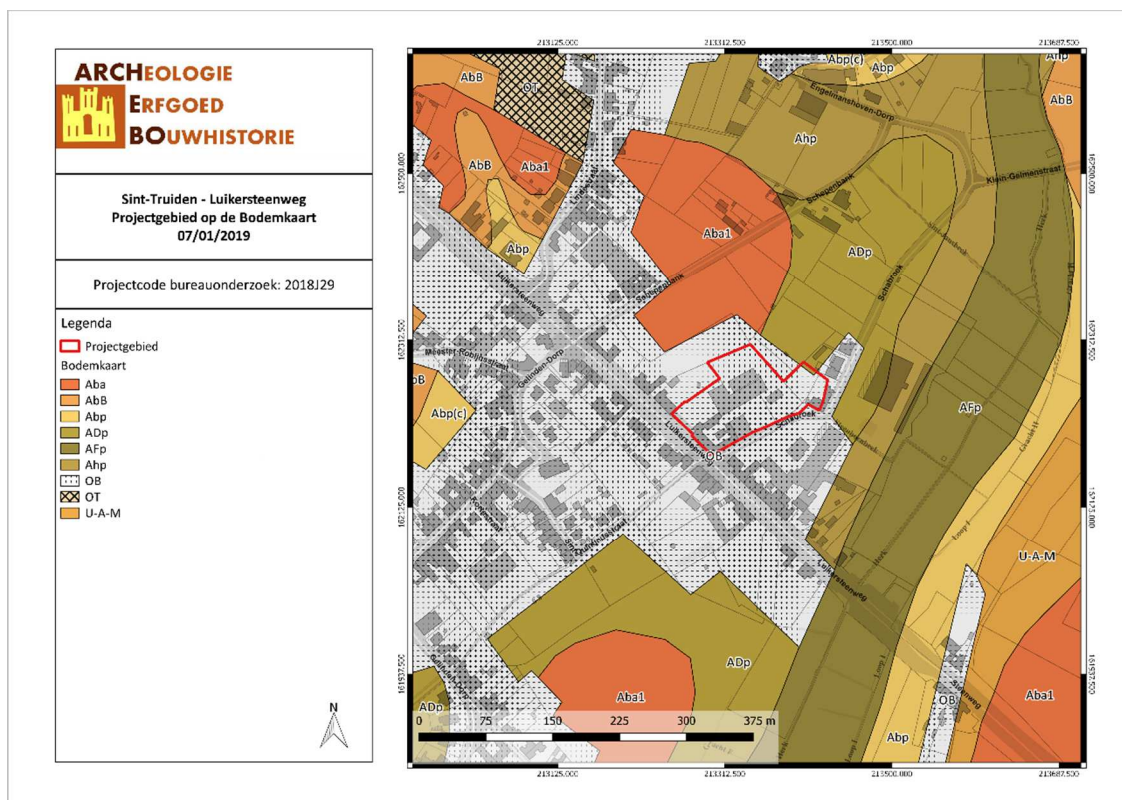
Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als OB (onder bebouwing). Ten noorden van het terrein wordt de bodem gekarteerd als Aba1 en ten noordoosten en oosten als ADp.

Aba1-bodems zijn droge leemgronden met een textuur B horizont en een dunne A horizont (minder dan 40 cm dik). Deze serie is ontwikkeld in het Pleistocene loessdek en vertoont onder de dunne A horizont een textuur B horizont die aangerijkt is met klei en sesquioxiden. De bouwvoor bestaat uit humushoudend leem, is homogeen en donkerbruin van kleur. De B horizont bestaat uit bruin, zwaar leem (met gemiddeld 20% klei), heeft in de meeste gevallen een goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Dieper in deze bodem neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Deze bodems hebben geen watergebrek of -overlast door de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen.²

ADp-bodems bestaan uit zwak of matige gleyige gronden op leem. De alluviale ADp gronden verschillen van de colluviale door hun geografische ligging (in de beekvalleien) en door het feit dat de diepere ondergrond (soms op meer dan 125 cm) min of meer sterk gereduceerd is als gevolg van een permanente watertafel. Praktisch al deze valleibodems zijn onvoldoende gedraineerd.³

² E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 22, 299.

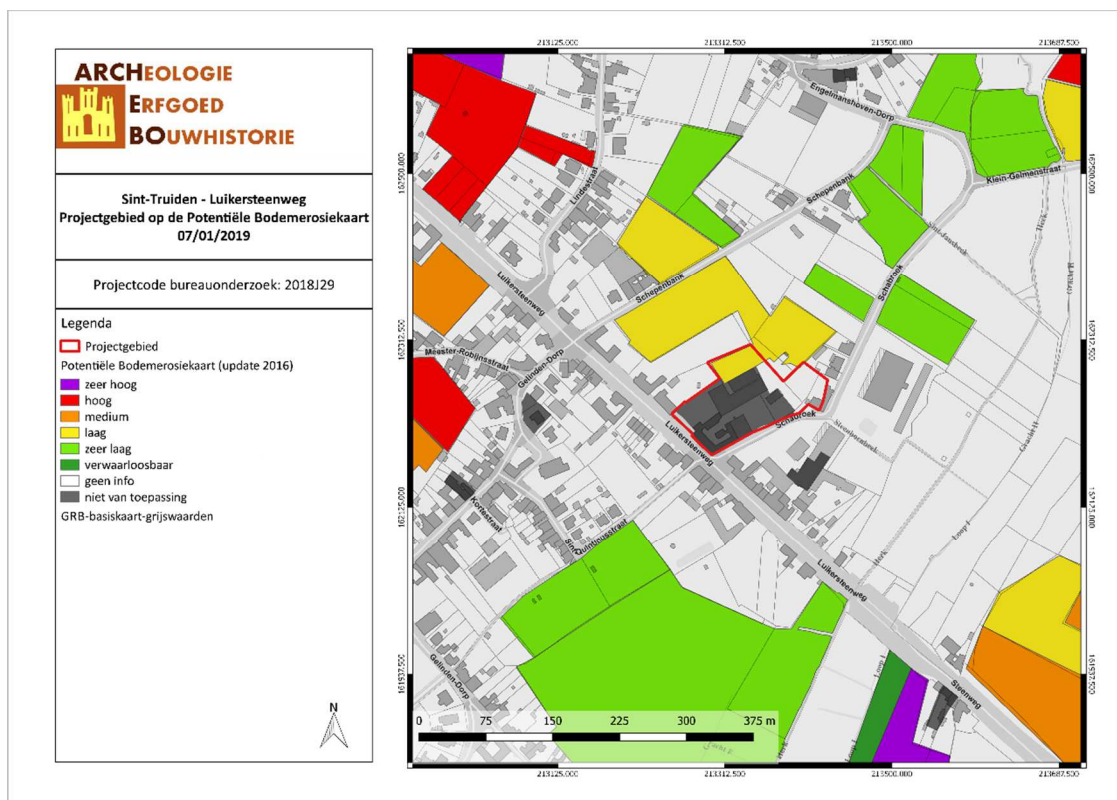
³ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 223.

SILU/19/01/07/13 - Digitale aanmaak

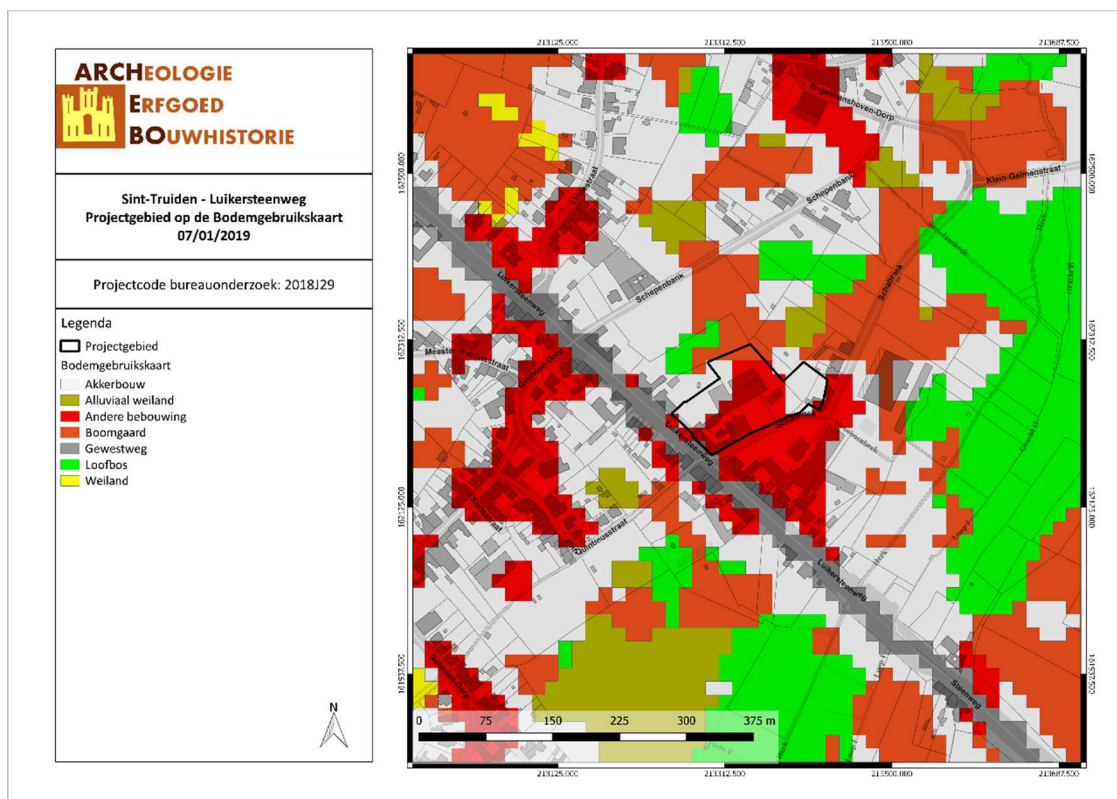
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2019)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is het meest noordelijke punt van het projectgebied gekarteerd als 'laag'. Het grootste deel van het projectgebied wordt gekarteerd als 'niet van toepassing' en over het oosten van het terrein is geen informatie beschikbaar wat betreft de potentiële bodemerosie. Volgens de bodemgebruikskaat ligt het projectgebied grotendeels binnen 'Andere bebouwing'. Het (noord-)westen en oosten worden gekarteerd als 'Akkerbouw' en een klein deel in het noorden is gekarteerd als 'Boomgaard'.

SILU/19/01/07/14 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2019)

SILU/19/01/07/15 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2019)

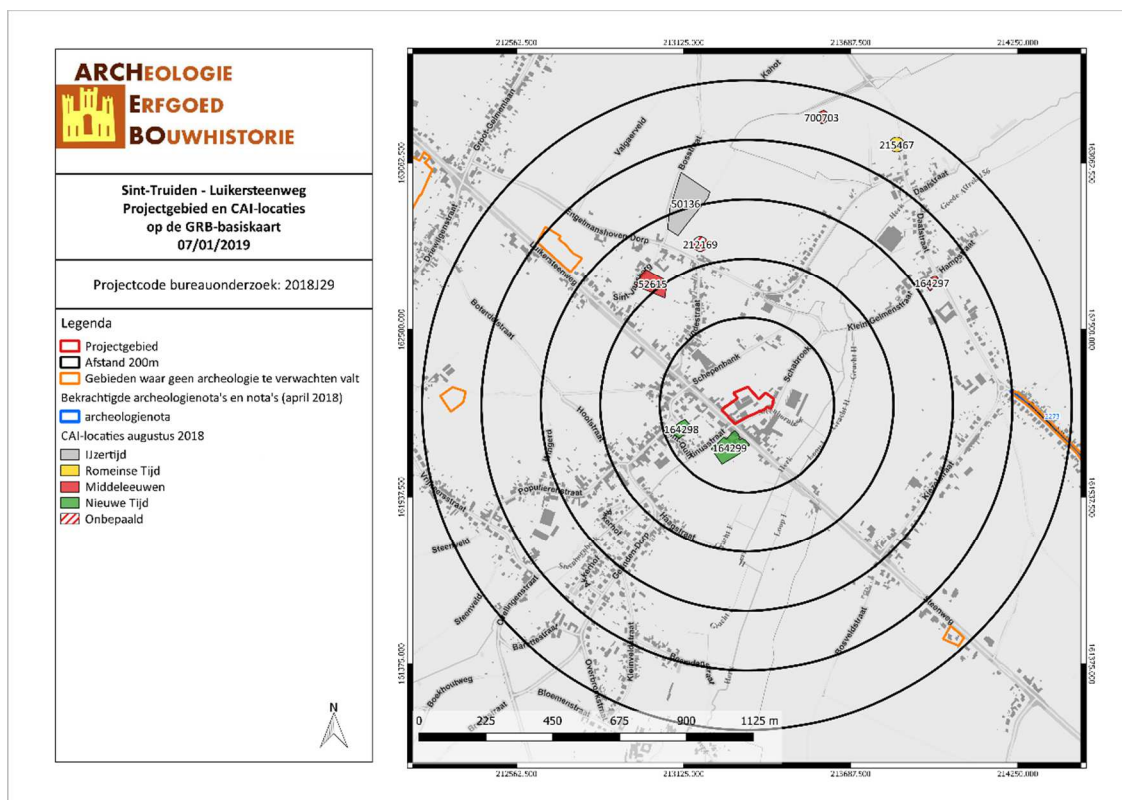
3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Binnen een straal van 200m rondom het projectgebied zijn ten zuidwesten/westen van het terrein sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 164299) gevonden en staat de 18de-eeuwse Sint-Quintinus parochiekerk, waar eveneens een 18de-eeuws vlakgraf is aangetroffen (CAI 164298). Ca. 400m ten noordwesten van het projectgebied zijn sporen gevonden van een Laatmiddeleeuwse kerk (CAI 52615). Een honderdtal meter noordoostwaarts zijn restanten gevonden van een vroegere zandgroeve (CAI 212169). Deze restanten konden niet nader gedateerd worden. Ca. 600m ten noorden van het projectgebied zijn ca. 60 graven gevonden tijdens een archeologische opgraving. (CAI 50136). Deze graven dateren uit de Merovingische periode, hebben een ZW-NO oriëntatie en liggen in rijen. Een derde van de graven bestond uit kistbegravingen. Ongeveer de helft van de graven was echter vernield. Ca. 650m ten noordoosten van het terrein staat de Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Boodschap en is een vlakgraf uit de Volle Middeleeuwen aangetroffen (CAI 164297). Tenslotte zijn ca. 900m ten noordoosten van het projectgebied een grafheuvel uit de Romeinse Tijd (CAI 215467) en een skelet zonder grafgift (CAI 700703) aangetroffen. Het skelet werd gedateerd rond de Merovingische periode. In de grafheuvel bij dit skelet werd een snede van een gepolijste vuurstenen bijl gevonden.

In de ruime omgeving van maximum 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
164298	Parochiekerk Sint-Quintinus	Nieuwe Tijd
212169	Engelmanshoven-dorp	Onbepaald
164299	Walgrachtsite	Nieuwe Tijd
52615	Verdwenen Kerk	Middeleeuwen
700703	Tomveld (Klein-Gelmen)	Middeleeuwen
215467	Tumulus	Romeinse Tijd
50136	Engelmanshovenbosch	IJzertijd
164297	Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Boodschap	Middeleeuwen

SILU/19/01/07/16 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2019)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In februari 2017 hebben dhr. Pape en dhr. Hebinck van de Vrij Universiteit van Amsterdam een archeologienota (ID 2273) opgesteld voor de aanleg van een rioleringsstelsel en een persleiding, voor wegeniswerken en de inrichting van een terrein voor grondverbetering aan de Groeneschild in Heers, ca. 800m ten oosten van het huidige projectgebied. De archeologienota bestaat enkel uit een bureauonderzoek. Door de aanleg van het huidige rioleringsstelsel en de huidige weg, is de bodem ter plaatse reeds zwaar verstoord. De toekomstige ingrepen zouden dus een beperkte impact hebben op de bodem. Het potentieel voor kenniswinst wordt dan ook zeer laag ingeschat. Door de negatieve kosten-baten analyse werd dan ook afgezien van verder archeologisch onderzoek. Op de plaats waar het terrein voor grondverbetering aangelegd zal worden, is eveneens geen verder onderzoek nodig. Gezien de natte omstandigheden van het terrein is de kans op het aantreffen van archeologische resten en kennisvermeerdering laag.⁴

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁵

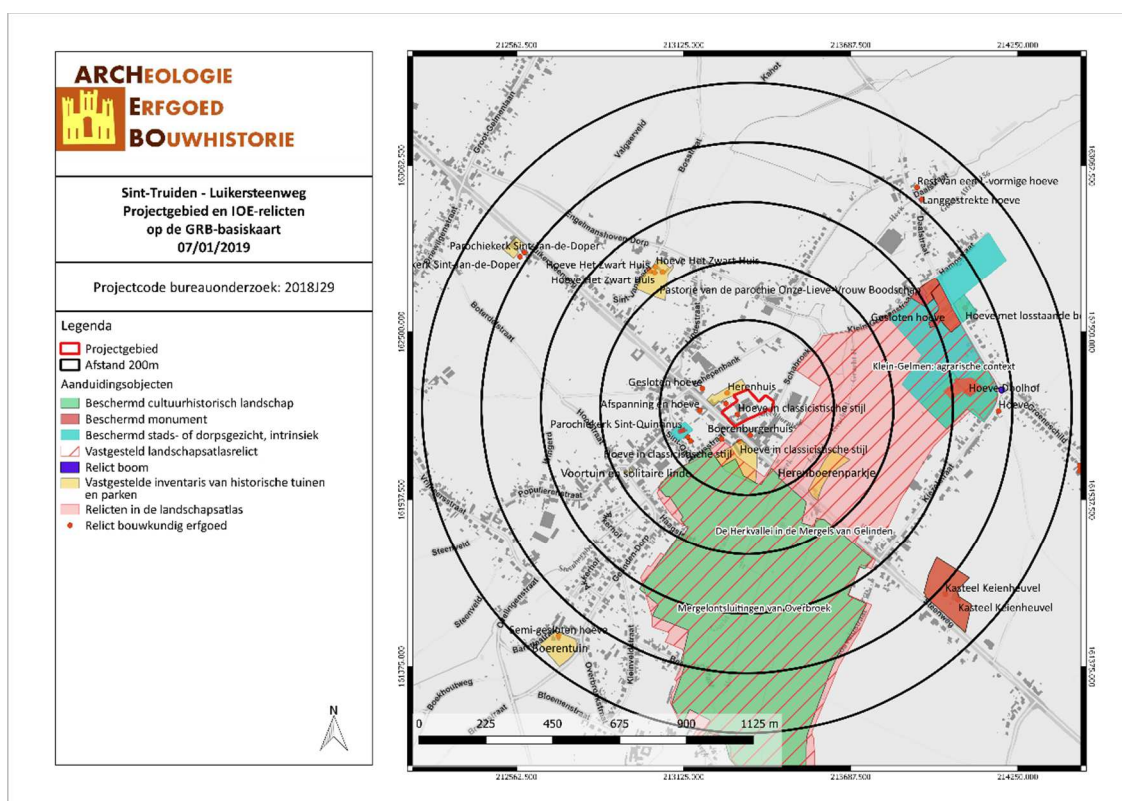
Binnen het projectgebied bevindt zich een bouwkundig relict, namelijk een hoeve uit het vierde kwart van de 18de eeuw en het vierde kwart van de 19de eeuw (ID 23114). Het is een semi-gesloten hoeve met

⁴ Harry Pape en Koen Hebinck, "Heers-Groeneschild, Optimalisatie overstort. Bureauonderzoek/Archeologienota", Verslag van Resultaten (Amsterdam: VUhs archeologie, februari 2017), 21–22.

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

een gekasseid, trapezoïdaal erf en is opgetrokken in een classicistische stijl in baksteenbouw met verwerking van kalksteen. Tegen de zijpuntgevel van het woonhuis staat een poortgebouw dat dateert uit het vierde kwart van de 18de eeuw. Het boerenburgerhuis van het dubbelhuistype dateert uit het derde kwart van de 18de eeuw en is opgebouwd uit vijf traveeën en twee bouwlagen. Het boerenburgerhuis heeft eveneens een bijbouw van twee traveeën en twee bouwlagen.

Ten zuidoosten van het erf bevinden zich stallen uit het vierde kwart van de 18de eeuw. Deze stallen sluiten aan op het poortgebouw en staan haaks op de dwarsschuur. Deze dwarsschuur staat in het noordoosten en dateert eveneens uit het vierde kwart van de 18de eeuw. Tegen de achtergevel van deze schuur is een afdak opgetrokken in het vierde kwart van de 19de eeuw. Dit afdak wordt gebruikt als wagenhuis. Ten noordwesten van het erf bevindt zich tenslotte een eenvoudige 19de-eeuwse constructie van baksteen en cementblokken, met vele sporen van verbouwingen. Deze constructie wordt gebruikt als garage en varkensstallen.⁶

SILU/19/01/07/17 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2019)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

In 984 wordt Gelinden voor het eerst vermeld als Ghedelu. Aanvankelijk was Gelinden een Loonse heerlijkheid in het bezit van de bisschoppelijke Tafel van Luik. In 1231 werd de parochie Gelinden afgestaan aan het Sint-Martinuskapittel. In de 18de eeuw werd het dorp in pand aan de graaf de Borchgrave gegeven. Sinds 1970 maakt Gelinden deel uit van Gelmen.⁷

⁶ "Hoeve in classicistische stijl - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 8 januari 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/23114>.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Gelinden", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121004>; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Gelmen", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120975>.

Sint-Truiden wordt voor het eerst vermeld in 1133 als *Sancti Trvdonis opidum*, de stad van de Heilige Trudo. Andere namen zijn *uilla Sancti Trudonis* (ca. 1139, 1140 en 1164), *in oppido burgi Sancti Trudonis* (1163), *burgus Sancti Trvdonis* (1174) en *de oppido Sancti Trudonis* (2e helft 12^e eeuw). De stad is genoemd naar Sint-Trudo, de grondlegger van de Abdij van Sint-Truiden. De oudste woonkern van de gemeente, namelijk Zerkingen, werd reeds in de 8ste eeuw vermeld als *Sarchinium*.

In de Romeinse Tijd heeft zich ter hoogte van een kruispunt van heirbanen een kleine bewoningskern gevormd, later gekend als Zerkingen. In 655 stichtte de heilige Trudo een monnikengemeenschap en vijf jaar later liet hij een kerkje bouwen langs de Cicindria (beek). Het graf van Trudo werd een bedevaartsoord, nadat er enkele wonderen hadden plaatsgevonden. In 740 wordt het klooster van Sint-Trudo omgevormd tot een benedictijnenabdij. In 883 bij de inval van de Noormannen, worden de abdij en de omliggende nederzetting verwoest, maar in 938 weer opgebouwd onder impuls van Otto I, keizer van het Duitse Rijk. Toen kwam de abdij en nederzetting ook onder het patronaat van het bisdom Metz. Door de aanwezigheid van vele pelgrims kende ook de handel en dienstverlening een sterke groei. De nederzetting die zich nabij het klooster ontwikkelde, was gekend als *Oppidum Sancti Trudonis*, de stad van de heilige Trudo. De stad groeide uit tot een economisch centrum. Rond 950 werd een nieuwe, driebeukige kerk gebouwd in opdracht van bisschop Adalbero I van Metz, tevens abt van Sint-Truiden. In de 11de eeuw werd de derde, grote Romaanse abdijskerk gebouwd. De abdij kende rond deze periode dan ook een ware bloeiperiode, waardoor ook de omliggende stad floreerde. Rond de abdijskerk groeit Sint-Truiden uit tot een versterkte stad en in dezelfde eeuw ontvangt ze haar stadsrechten. Tussen 1060 en 1085 wordt in opdracht van abt Adelardus II begonnen met de bouw van de vestinggordel rondom de stad en abdij. Ca. 1086 wordt Sint-Truiden ingelijfd bij het prinsbisdom Luik. De abdij behoudt de jurisdictie over een deel van het gebied. De voogdij over de stad is vaak een twistpunt geweest tussen de heren van de omliggende gebieden en heeft aanleiding gegeven tot verschillende belegeringen en plunderingen. Rond 1129 werd deze aarden omwalling vervangen door stenen stadsmuren. De stad werd in de 13de-14de eeuw een centrum van de lakenindustrie en exporteerde o.a. naar Duitsland, Engeland en Frankrijk. De inwoners van de stad sloten zich aan bij andere Luikse steden om medezeggenschap te bekomen in het bestuur van het prinsbisdom. De ambachten wisten een zeker invloed in het stadsbestuur te bemachtigen. De 15de eeuw is een woelige periode voor de stad Sint-Truiden. In 1405 wordt ze belegerd en ingenomen door Hendrik de Horne van Luik, in 1467 hebben de Luikse troepen tegen de troepen van Karel de Stoute gestreden in Brustem met het beleg en de inname van de stad en de verwoesting van de versterkingen tot gevolg. In 1489 wordt de stad belegerd door Robert van der Marck en in 1568 wordt ze ingenomen door Willem de Zwijger. In 1675 wordt de vesting door Lodewijk XIV ontmanteld. De poorten worden opgeblazen en de ommuring verdwijnt geleidelijk.

Door de eeuwen heen had de abt van de Sint-Trudoabdij veel invloed in de stad. Hij was medeheer van de stad en benoemde de schout en schepenen, wat hem een grote bestuurlijke macht gaf. Dit veranderde toen de bisschop van Metz in 1227 zijn rechten op Sint-Truiden aan de prins-bisschop van Luik afstond. In de 17de en 18de eeuw breidde de abdij nog verder uit, waardoor een groot complex ontstond. Daarnaast bezat de abt een kasteel in Nieuwenhoven en de monniken konden hun vrije tijd doorbrengen in het Speelhof. Aan het einde van de 18de eeuw, tijdens de Franse Revolutie, kwam hier snel een einde aan. In augustus 1789 volgde Sint-Truiden de stad Luik in de Revolutie. De inval van de Franse revolutionairen in 1792 bracht het einde van de abdij met zich mee. De abt en monniken vluchtten en de abdijsgoederen werden aangeslagen. In 1794 werd Sint-Truiden aangehecht bij de Eerste Franse Republiek. Vanaf 1830 kwam Sint-Truiden onder het Belgisch bestuur, na een korte periode onder het bewind van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden.

In de loop van de 19de en 20ste eeuw kende de stad een heropbloei dankzij de fruitteelt in de regio. Tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog werden verschillende huizen verwoest en enkele burgers geëxecuteerd. Tijdens WO II maakten de Duitse troepen gebruik van de luchtmachtbasis van Sint-Truiden als uitvalsbasis. In 1971 werd Halmaal door de gemeente Sint-Truiden ingelijfd. Na de

gemeentefusies van 1977 behoren ook Aalst, Brustem, Duras, Engelmanshoven, Gelinden, Gorsem, Groot-Gelmen, Ordingen, Runkelen, Velm, Wilderen, Zepperen en Kerkom-bij-Sint-Truiden tot de gemeente Sint-Truiden.⁸

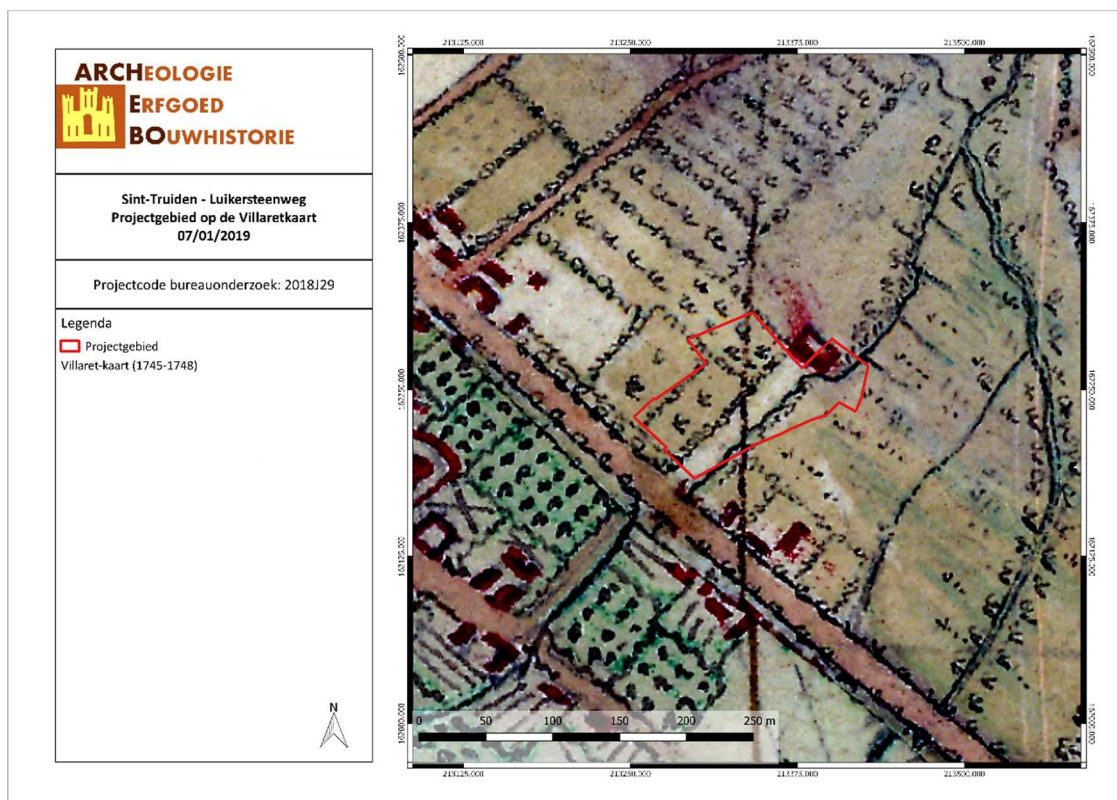
3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) toont in het noordoosten van het projectgebied bebouwing. Het terrein bestaat rond deze periode voornamelijk uit boomgaarden. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het projectgebied rond 1777 voornamelijk bestond uit boomgaarden. Het noorden van het terrein werd benut als weiland. In het westen van het projectgebied is een lang gebouw zichtbaar. Dit is vermoedelijk de hoeve die rond het vierde kwart van de 18de eeuw opgetrokken werd. In het zuidoosten zijn eveneens twee gebouwen zichtbaar op de kaart. De functie van deze gebouwen is niet gekend.

⁸ "Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 919", geraadpleegd 2 oktober 2018, <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=919>; "Sint-Truiden", *Wikipedia*, geraadpleegd 22 januari 2018, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Sint-Truiden&oldid=50733311>; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Sint-Truiden", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120972>; "Geschiedenis", Sint-Truiden, geraadpleegd 2 oktober 2018, <https://www.sint-truiden.be/geschiedenis-0>.

SILU/19/01/07/18 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019)

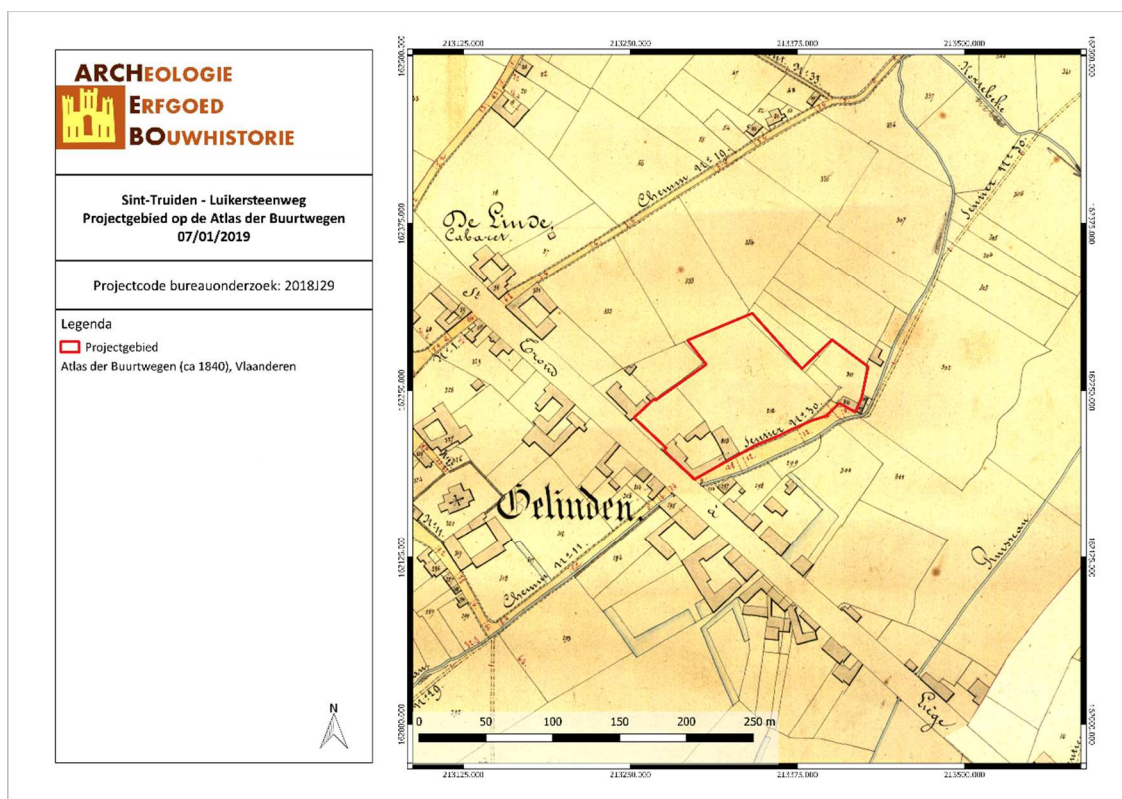
SILU/19/01/07/19 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met

uitzondering van een aantal stadskernen.⁹ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferriskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

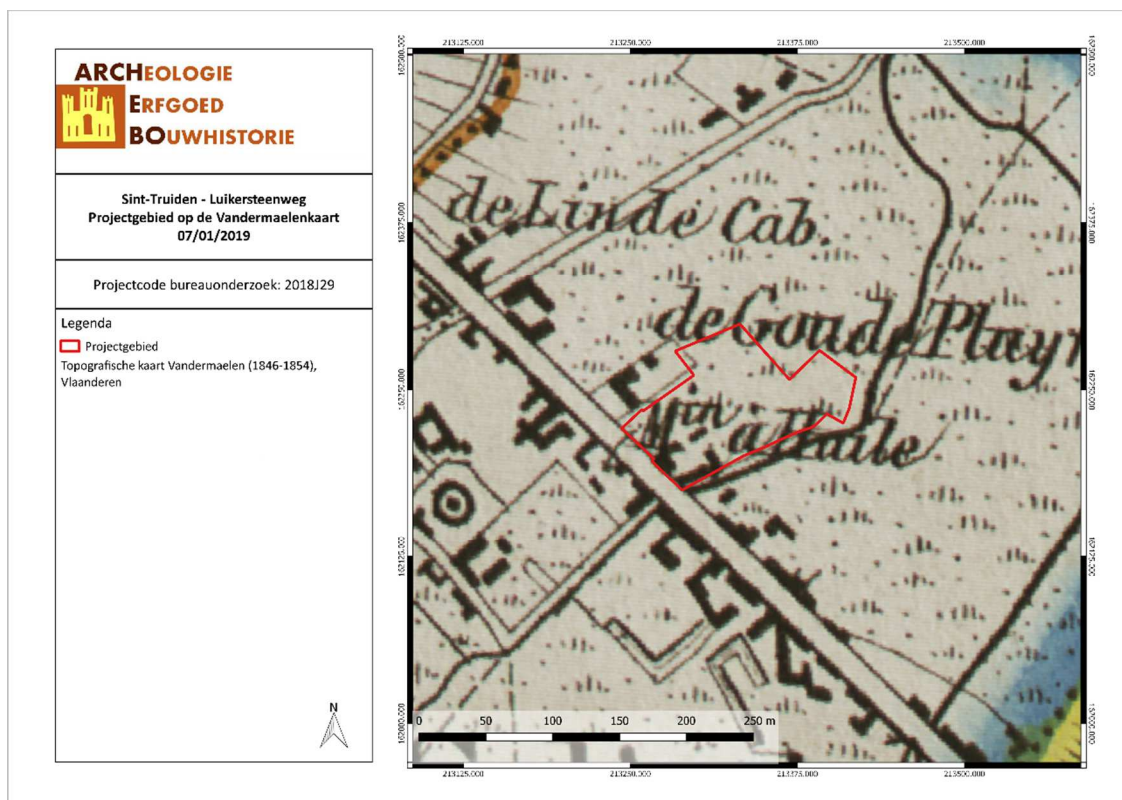
De Atlas der Buurtwegen toont dat het projectgebied kruist met de percelen 310, 311, 312 en 313. De Luikersteenweg is reeds aangeduid op deze kaart (*Route de St Trond à Liège*) en op de plaats waar de Schabroek zal liggen, ligt nu een voetweg (*Sentier n° 30*). Op de Atlas der Buurtwegen is de hoeve duidelijk zichtbaar. In het oosten van het terrein, waar nu een woonhuis staat, staat een kleiner gebouw. Op de Vandermaelenkaart is enkel de hoeve ter hoogte van de steenweg zichtbaar. Het terrein bestaat daarnaast grotendeels uit gras- of weiland. De hoeve wordt aangeduid met *Min. À Huile*, vermoedelijk werd een deel van de hoeve gebruikt voor de productie en/of verwerking van olie. De Popp-kaart is niet beschikbaar voor dit landsdeel. Dankzij de topografische kaart van 1873 weten we dat er zich rond deze periode een distilleerderij binnen het projectgebied bevond. In het zuidwesten staat bebouwing en in het oosten lijkt het terrein verhard, maar het grootste deel van het terrein bestaat nog steeds uit gras- of weiland.

SILU/19/01/07/20 - Digitale aanmaak

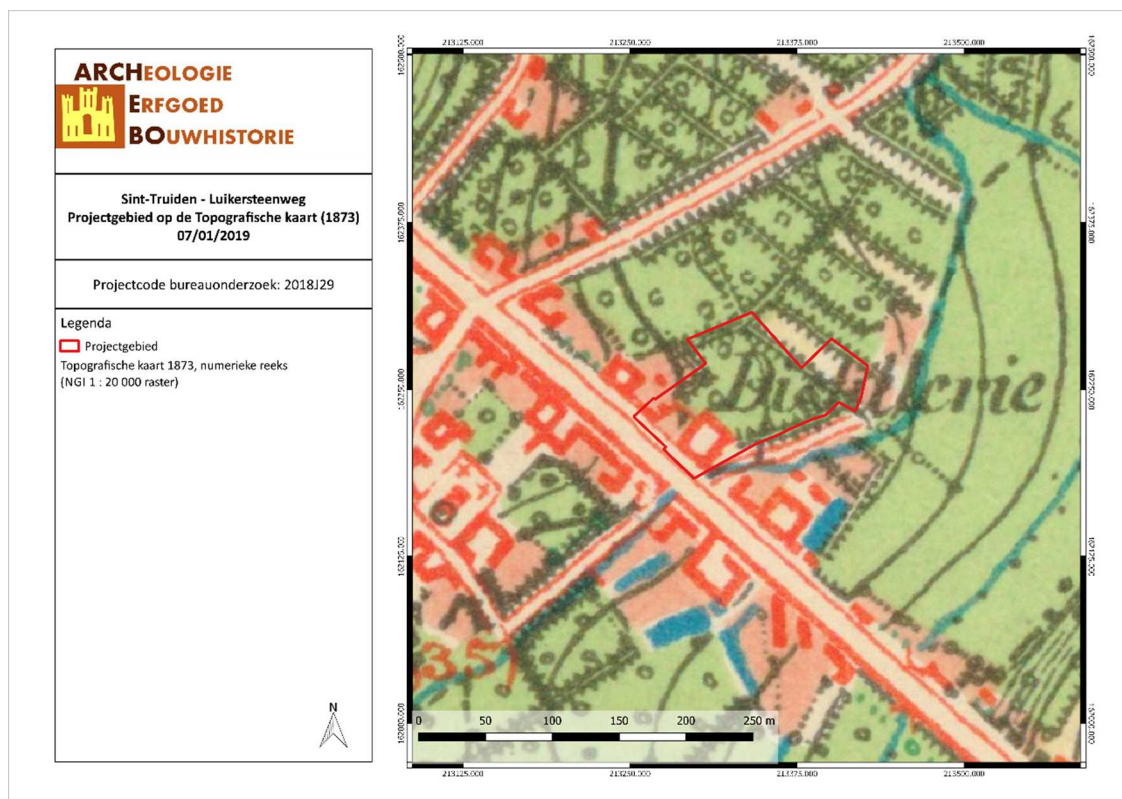
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2019)

⁹ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

SILU/19/01/07/21 - Digitale aanmaak

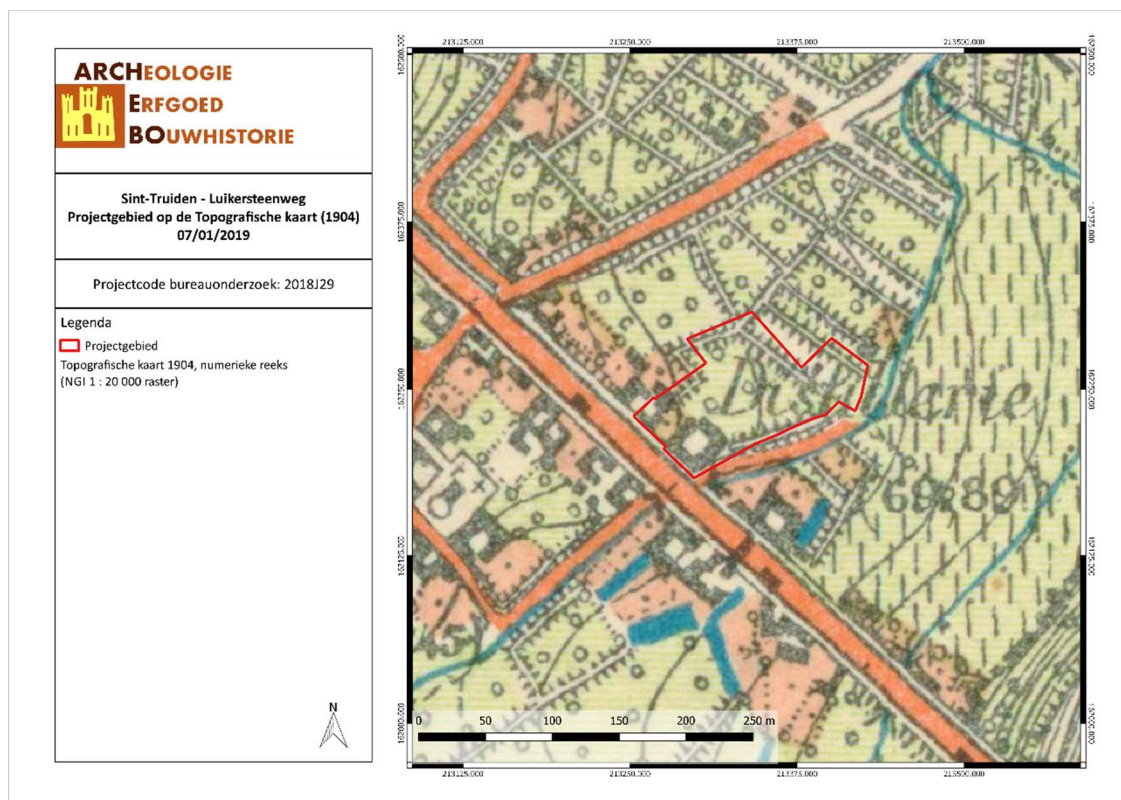
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2019)

SILU/19/01/07/22 - Digitale aanmaak

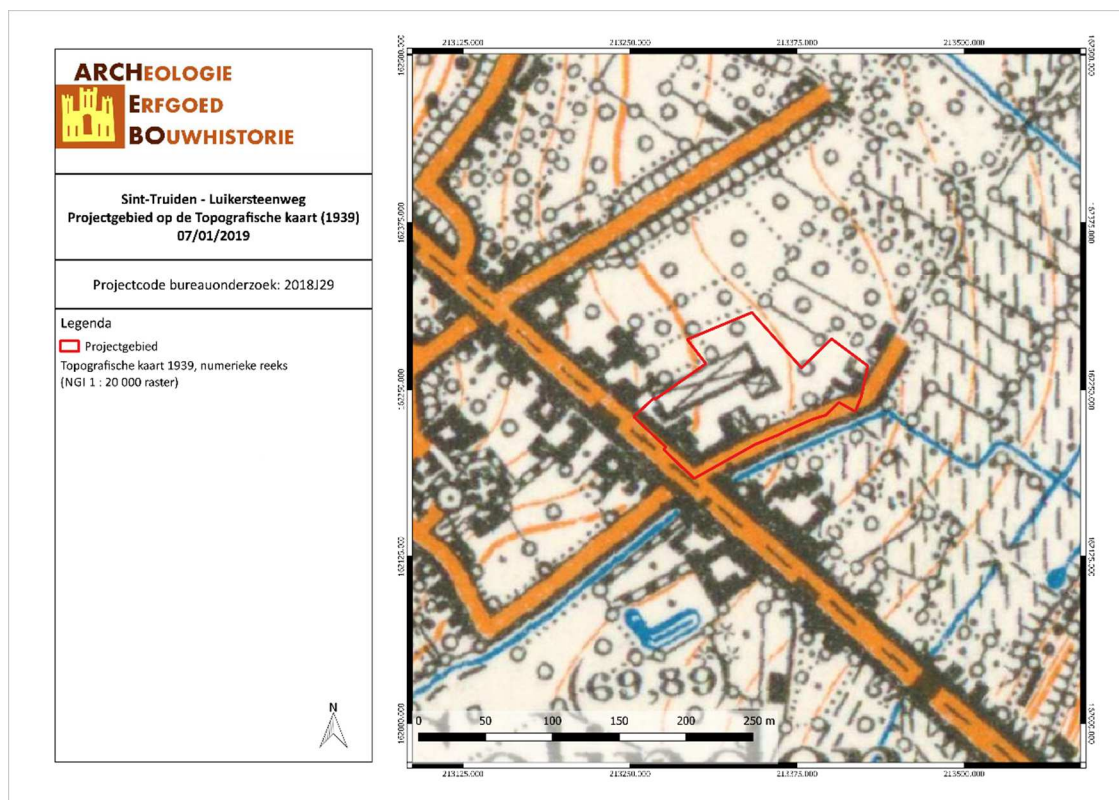
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2019)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De topografische kaart van 1904 toont grotendeels dezelfde situatie als deze van 1873, enkel de verharding in het oosten lijkt verdwenen. Op de topografische kaart van 1939 is de bebouwing gewijzigd. De noordelijke hoek van de hoeve is verdwenen en ten noorden van het gebouw zijn twee bijgebouwen verschenen. De hoeve wordt ook niet langer aangeduid als 'Distillerie'. In het oosten van het terrein staat weer een gebouw. Tussen 1939 en 1969 breidt de hoeve weer uit en krijgt ze haar oorspronkelijke vierkante vorm terug. Het lange bijgebouw ten noorden van de hoeve is verdwenen, enkel het kleinere gebouw staat nog op het terrein. Tenslotte is ook de bebouwing in het oosten van het terrein gewijzigd. Rond 1969 staan er twee kleine gebouwen, terwijl er rond 1939 een grotere constructie stond.

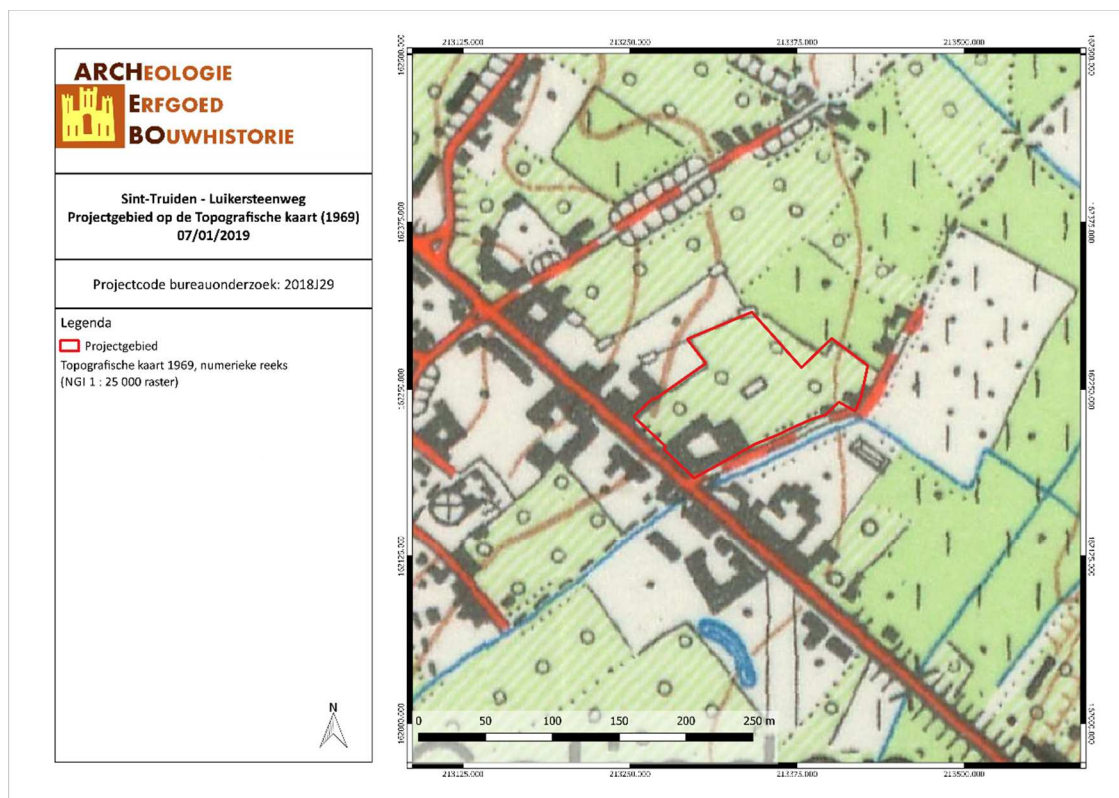
SILU/19/01/07/23 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2019)

SILU/19/01/07/24 - Digitale aanmaak

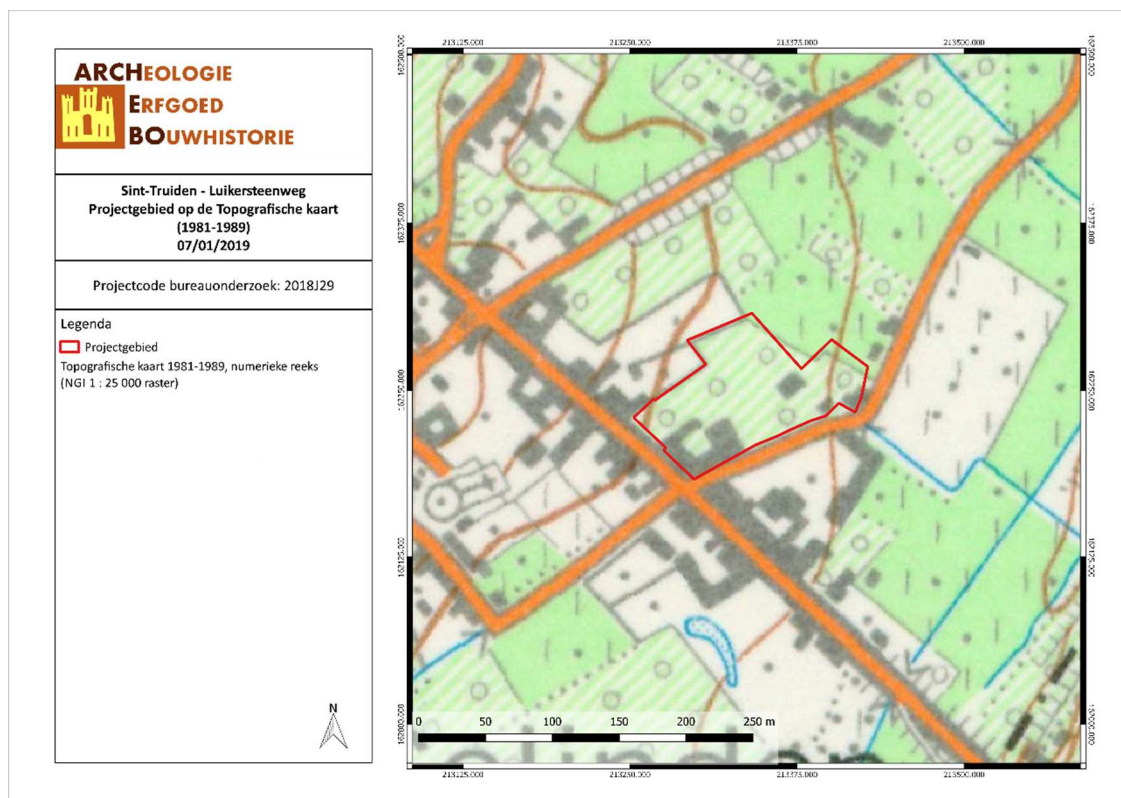
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2019)

SILU/19/01/07/25 - Digitale aanmaak

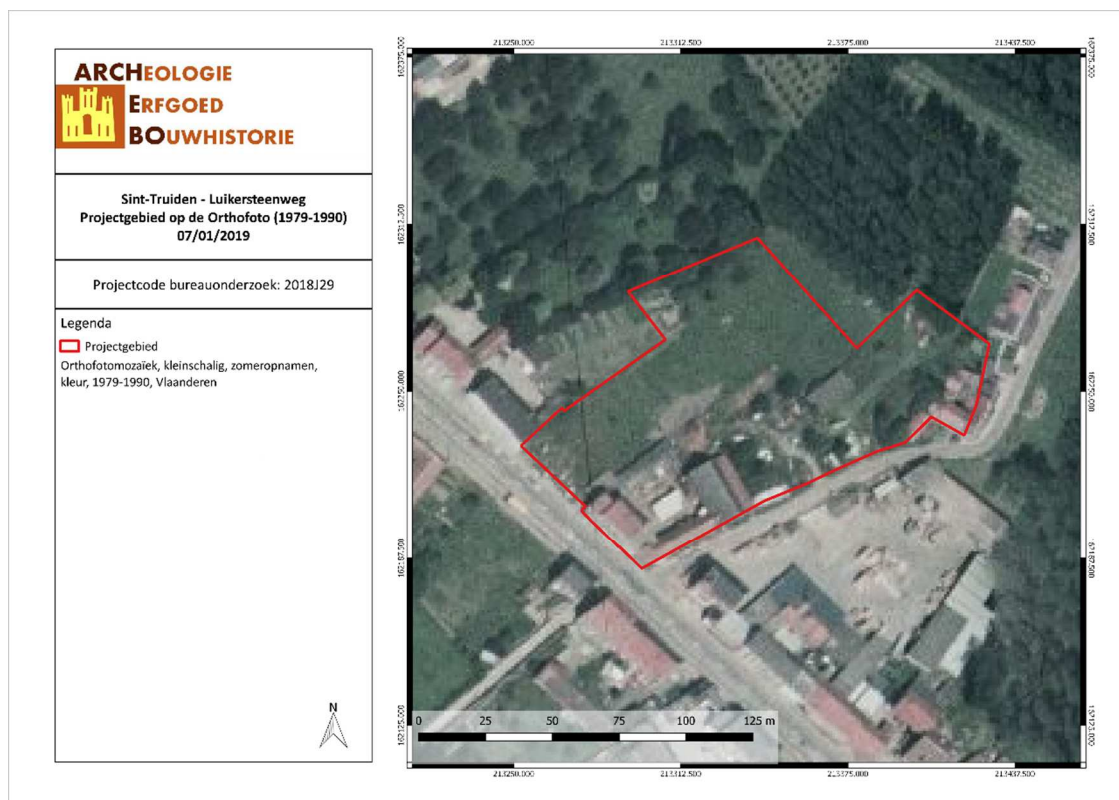
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2019)

Tussen 1969 en 1981-1989 wordt enkel het kleine bijgebouw in het midden van het terrein vervangen door een nieuw. De rest van de bebouwing blijft behouden. De topografische kaart van 1981-1989 en de luchtfoto van 1979-1990 tonen dezelfde situatie. De bebouwing in het oosten van het projectgebied, die zichtbaar is op de topografische kaart van 1981-1989 en de luchtfoto van 1979-1990 komt overeen met de huidige bebouwing. Tussen ca. 1990 en 2000-2003 breidt de bebouwing aan de hoeve verder uit. Er komen drie grote stallen/hangars ten noorden van de hoeve en het oostelijk deel van de hoeve breidt ook verder uit. Tussen 2005-2007 en 2008-2011 wordt het kleine bijgebouw in het midden van het terrein verbouwd.

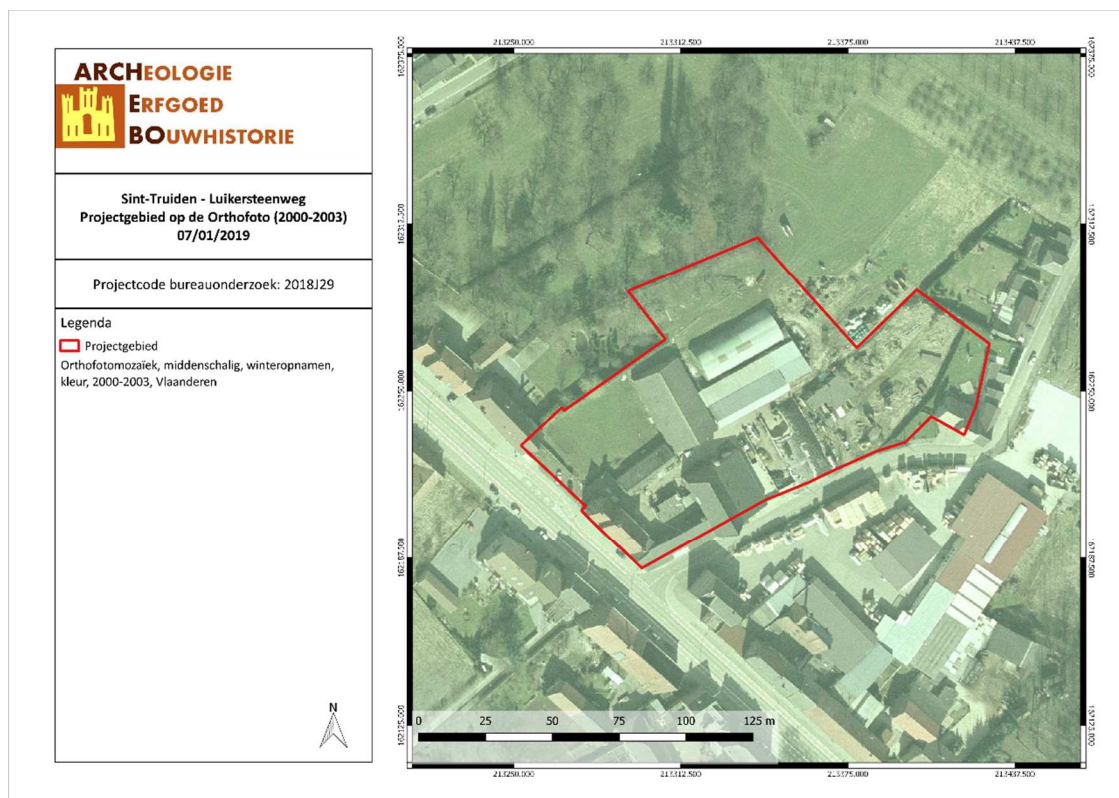
SILU/19/01/07/26 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2019)

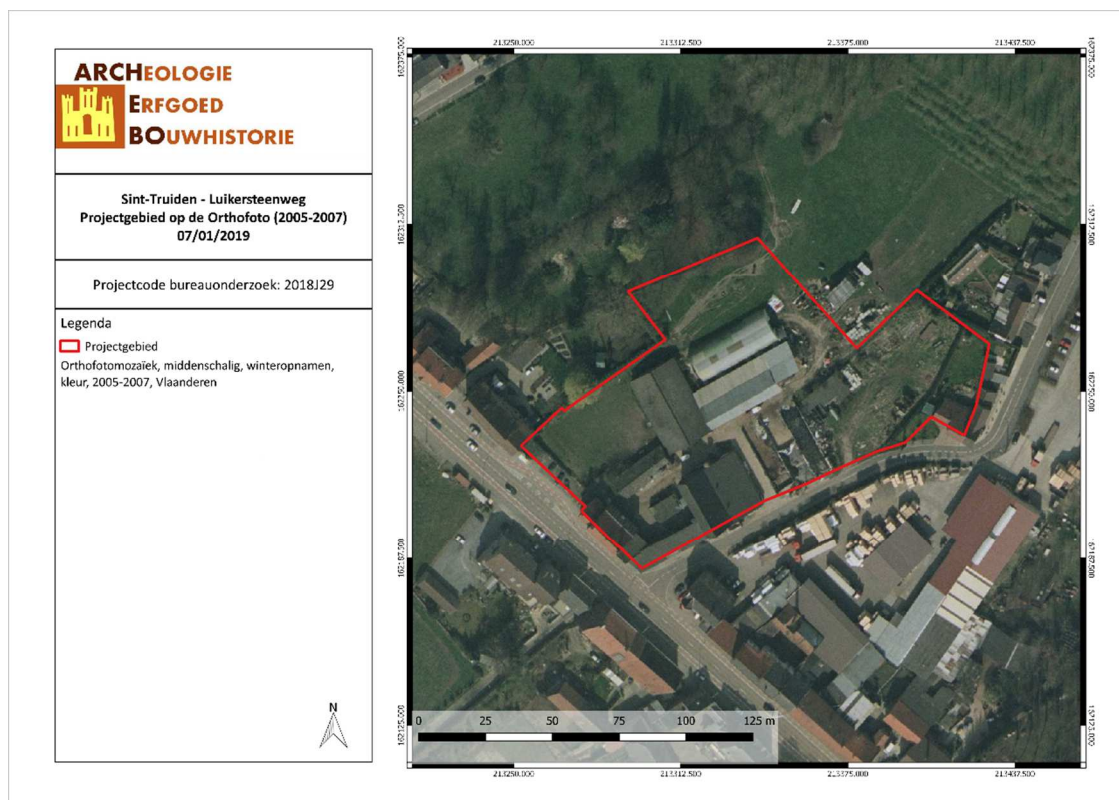
SILU/19/01/07/27 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2019)

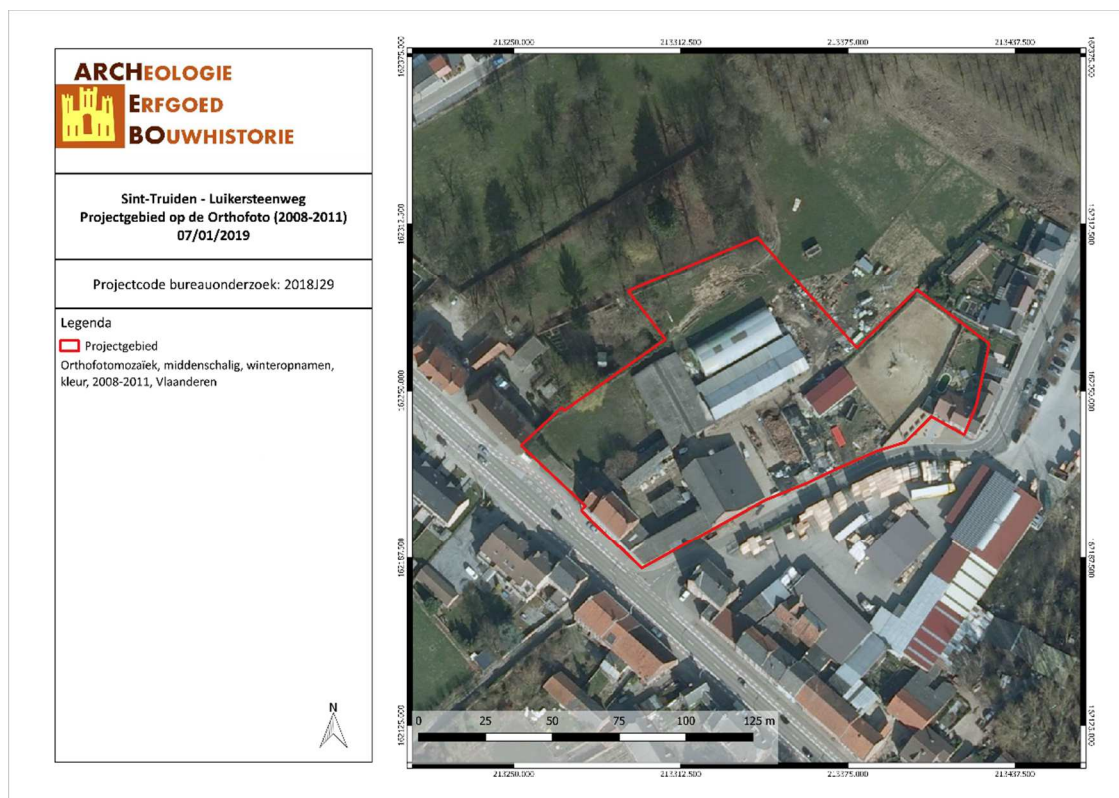
SILU/19/01/07/28 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2019)

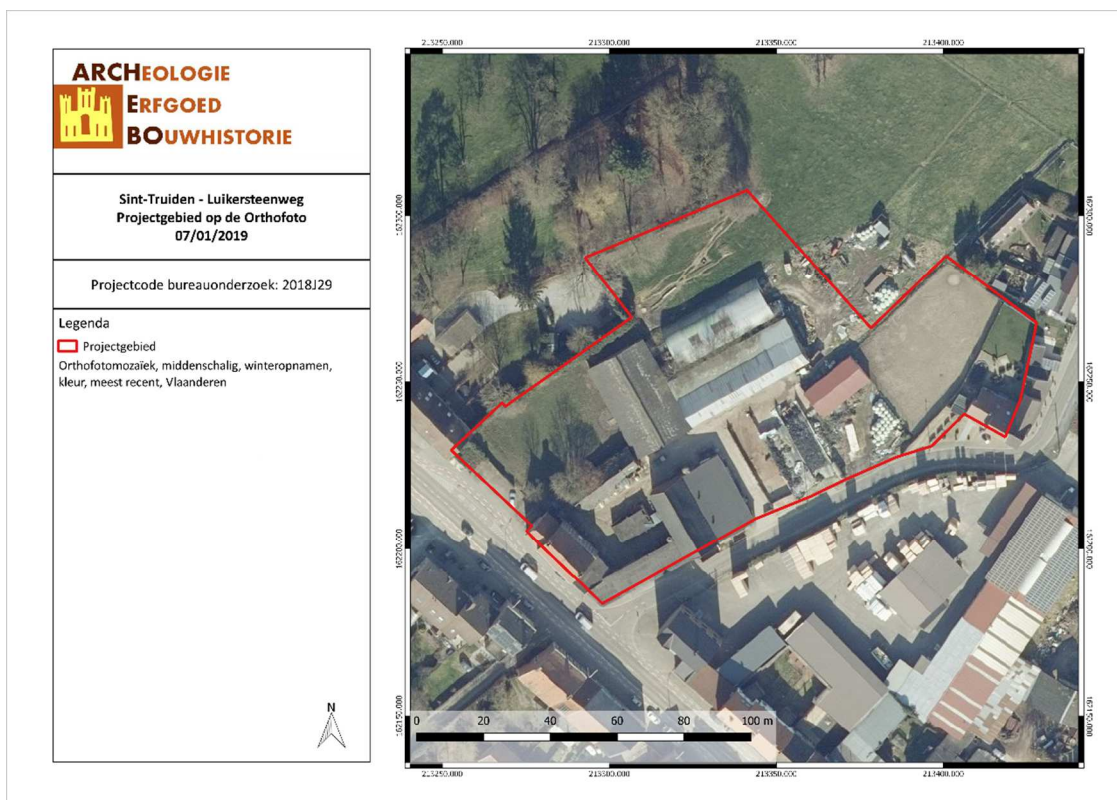
SILU/19/01/07/29 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2005-2007 (Geopunt, 2019)

SILU/19/01/07/30 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2019)

SILU/19/01/07/31 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2017 (Geopunt, 2019)

De satelliet- en orthobeelden tonen het onderzoeksgebied van de jaren 70. Op de beelden zijn dan ook sterke bodemingrepen zichtbaar. Zo worden allerlei stallingen opgebouwd en terug afgebroken om uiteindelijk te eindigen bij de aanleg van voederboxen en maisbunkers. Deze zijn ingegraven in de grond tot een vermoedelijke diepte van 120cm.

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw. Sinds het begin van de 21ste eeuw is de bebouwing grotendeels ongewijzigd gebleven. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een hoge densiteit aan bebouwing.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 164299), de 18de-eeuwse Sint-Quintinus parochiekerk en een 18de-eeuws vlakgraf (CAI 164298), sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk (CAI 52615), niet nader gedateerde restanten van een vroegere zandgroeve (CAI 212169), ca. 60 graven uit de Merovingische periode (CAI 50136), de Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Boodschap en een vlakgraf uit de Volle Middeleeuwen (CAI 164297), een grafheuvel uit de Romeinse Tijd (CAI 215467) en een Merovingisch skelet zonder grafgift en een snede van een gepolijste vuurstenen bijl (CAI 700703).

Gezien de topografische ligging op een noordwest-gerichte helling en dicht bij een natuurlijke waterloop is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen. Op basis van deze ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn. Echter door de impact van de bebouwing kunnen deze sporen potentieel verstoord geraakt zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Esa bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein aan de Luikersteenweg 560 in Gelinden, een deelgemeente van Sint-Truiden (Limburg). Op het projectgebied zal door de opdrachtgever een deel van de huidige bebouwing gesloopt worden. De gebouwen die deel uitmaken van de hoeve in classicistische stijl, een bouwkundig relict, blijven behouden. Ten oosten van deze hoeve zal vervolgens een deel van het terrein verkaveld worden in vijf nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor hoofd- en bijgebouw. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 10 936,66 m², het deel dat verkaveld zal worden is ca. 2706,06 m².

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. De hoeve die nog steeds binnen het projectgebied staat, staat geregistreerd als een relict – bouwkundig erfgoed. Deze hoeve in classicistische stijl werd gebouwd en verbouwd in de periode 1775 – 1900 (vierde kwart 18de eeuw – vierde kwart 19de eeuw). De huidige bebouwing werd grotendeels tussen ca. 1990 en ca. 2000 gebouwd.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 164299), de 18de-eeuwse Sint-Quintinus parochiekerk en een 18de-eeuws vlakgraf (CAI 164298), sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk (CAI 52615), niet nader gedateerde restanten van een vroegere zandgroeve (CAI 212169), ca. 60 graven uit de Merovingische periode (CAI 50136), de Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Boodschap en een vlakgraf uit de Volle Middeleeuwen (CAI 164297), een grafheuvel uit de Romeinse Tijd (CAI 215467) en een Merovingisch skelet zonder grafritten en een snede van een gepolijste vuurstenen bijl (CAI 700703).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. De hoeve die nog steeds binnen het projectgebied staat, staat geregistreerd als een relict – bouwkundig erfgoed. Deze hoeve in classicistische stijl werd gebouwd en verbouwd in de periode 1775 – 1900 (vierde kwart 18de eeuw – vierde kwart 19de eeuw). De huidige bebouwing werd grotendeels tussen ca. 1990 en ca. 2000 gebouwd.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitend gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

Ter hoogte van de bestaande bebouwing is er verstoring van de bodem en het bodemarchief te verwachten. Op de luchtfoto's is zichtbaar dat ook de niet-bebouwde delen van het projectgebied geroerd zijn. Het noordwesten van het terrein lijkt het minst verstoord. Hoe groot de verstoring van de bebouwing is, is niet gekend. Hetzelfde geldt voor de toekomstige ingrepen, aangezien nu enkel de sloop van een deel van de bestaande gebouwen gepland is en de verkaveling van een deel van de grond.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Op het projectgebied zal door de opdrachtgever een deel van de huidige bebouwing gesloopt worden. De gebouwen die deel uitmaken van de hoeve in classicistische stijl, een bouwkundig relict, blijven behouden. Ten oosten van deze hoeve zal vervolgens een deel van het terrein verkaveld worden in vijf nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor hoofd- en bijgebouw. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 10 936,66 m², het deel dat verkaveld zal worden is ca. 2706,06 m².

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht (CAI 164299), de 18de-eeuwse Sint-Quintinus parochiekerk en een 18de-eeuws vlakgraf (CAI 164298), sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk (CAI 52615), niet nader gedateerde restanten van een vroegere zandgroeve (CAI 212169), ca. 60 graven uit de Merovingische periode (CAI 50136), de Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Boodschap en een vlakgraf uit de Volle Middeleeuwen (CAI 164297), een grafheuvel uit de Romeinse Tijd (CAI 215467) en een Merovingisch skelet zonder grafritten en een snede van een gepolijste vuurstenen bijl (CAI 700703).

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. De hoeve die nog steeds binnen het projectgebied staat, staat geregistreerd als een relict – bouwkundig erfgoed. Deze hoeve in classicistische stijl werd gebouwd en verbouwd in de periode 1775 – 1900 (vierde kwart 18de eeuw – vierde kwart 19de eeuw). De huidige bebouwing werd grotendeels tussen ca. 1990 en ca. 2000 gebouwd.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als OB (onder bebouwing). Ten noorden van het terrein wordt de bodem gekarteerd als Aba1 (droge leemgronden met een textuur B horizont en een dunne A horizont (minder dan 40 cm dik)) en ten noordoosten en oosten als ADp (zwak of matige gleyige gronden op leem).

Zowel de ligging als bodemkundige gegevens op het terrein zijn ideaal voor Steentijdsites. Er is dan ook een hoog potentieel voor het aantreffen van dergelijke sites. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden. Tussen ca. 1990 en ca. 2000 is de bodem mogelijk verstoord door het plaatsen en afbreken van bebouwing, om uiteindelijk te eindigen bij de aanleg van voederboxen en maisbunkers. Deze zijn ingegraven in de grond tot een vermoedelijke diepte van 120cm.

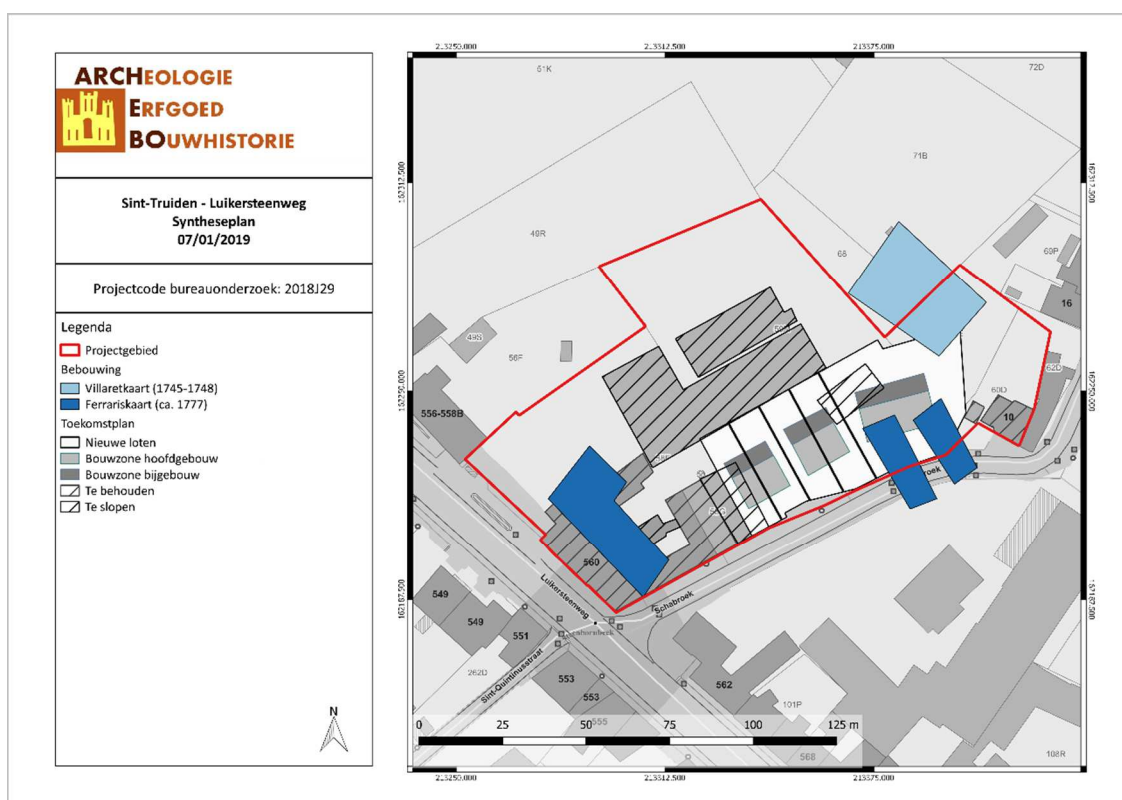
4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het plangebied zal door 'Esa bvba' een deel van de huidige bebouwing gesloopt worden. De gebouwen die deel uitmaken van de hoeve in classicistische stijl, een bouwkundig relict, blijven behouden. Ten oosten van deze hoeve zal vervolgens een deel van het terrein verkaveld worden in vijf nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor hoofd- en bijgebouw.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn een grafheuvel uit de Romeinse Tijd, een Merovingisch skelet zonder grafgiften, een snede van een gepolijste vuurstenen bijl en ca. 60 graven uit de Merovingische periode, de Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Boodschap en een vlakgraf uit de Volle Middeleeuwen, sporen van een Laatmiddeleeuwse kerk, de 18de-eeuwse Sint-Quintinus parochiekerk, een 18de-eeuws vlakgraf, sporen van een 18de-eeuwse site met walgracht en niet nader gedateerde restanten van een vroegere zandgroeve gevonden.

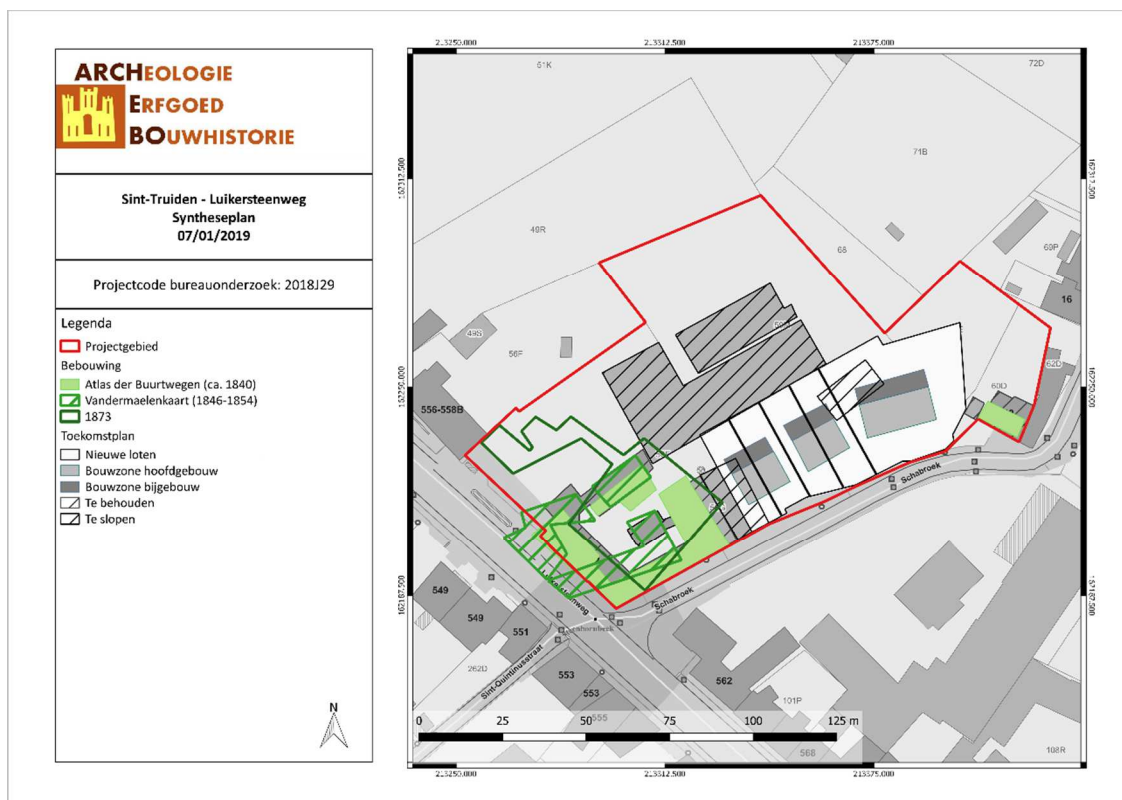
Vanaf de tweede helft van de 18de eeuw is de bodem verstoord geweest door het plaatsen en verwijderen van bebouwing. Het is moeilijk om in te schatten hoe groot de veroorzaakte verstoring is.

Omwille van de ligging kunnen steentijdsites verwacht worden. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden. Door de aanleg van constructies en maisbunkers is het gebied mogelijk echter zwaar verstoord.

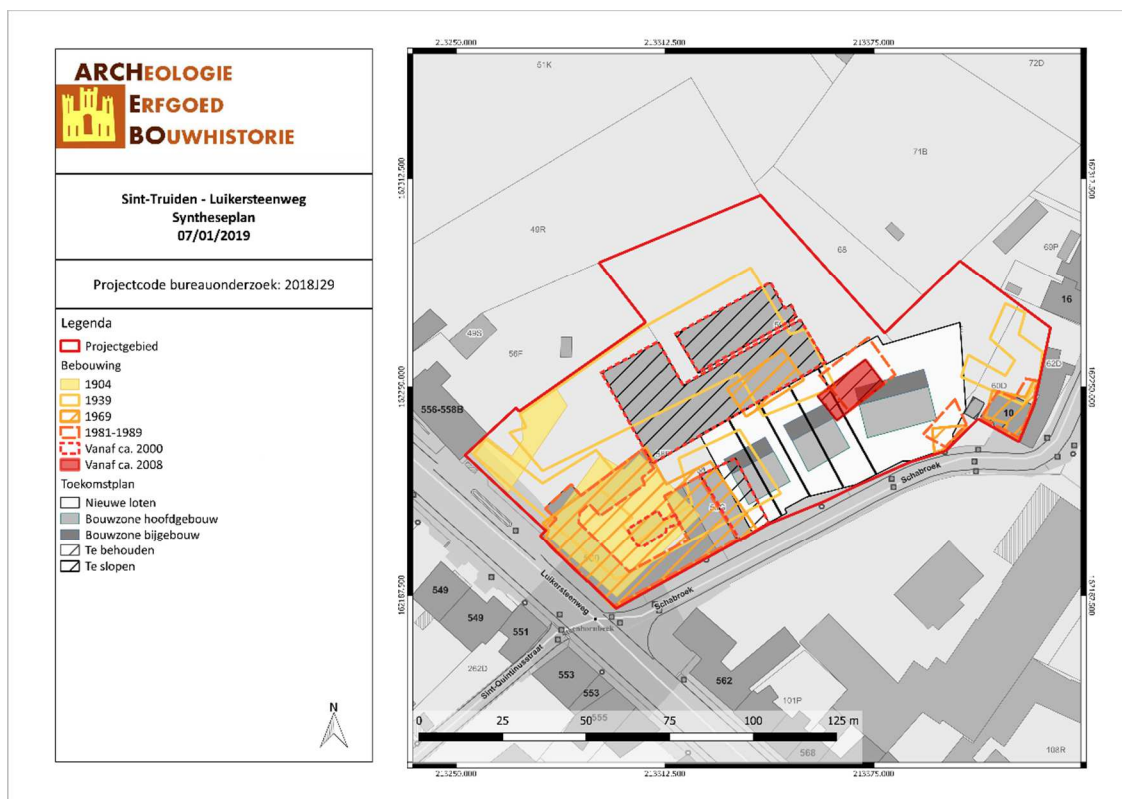

SILU/19/01/07/32 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Syntheseplan met aanduiding van de historische bebouwing (18de eeuw) en de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)

SILU/19/01/07/33 - Digitale aanmaak

Figuur 37: Syntheseplan met aanduiding van de historische bebouwing (19de eeuw) en de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)

SILU/19/01/07/34 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Syntheseplan met aanduiding van de historische bebouwing (20ste-21ste eeuw) en de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Er dient bijgevolg verder archeologisch onderzoek te gebeuren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Laga, Pieter, Stephen Louwye, en Stéphane Geets. *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*. Geologica Belgica 4, 2001.

Pape, Harry, en Koen Hebinck. "Heers-Groeneschild, Optimalisatie overstort. Bureauonderzoek/Archeologienota". Verslag van Resultaten. Amsterdam: VUhs archeologie, februari 2017.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Gelinden". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121004>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Gelman". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120975>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Sint-Truiden". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120972>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Geschiedenis". Sint-Truiden. Geraadpleegd 2 oktober 2018. <https://www.sint-truiden.be/geschiedenis-0>.

"Hoeve in classicistische stijl - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 8 januari 2019. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/23114>.

"Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 919". Geraadpleegd 2 oktober 2018. <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=919>.

"Sint-Truiden". *Wikipedia*. Geraadpleegd 22 januari 2018. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Sint-Truiden&oldid=50733311>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2019) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2019).....	7
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019).....	9
Figuur 6: Plan van de geplande werken (Esa bvba, 2019)	10
Figuur 7: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)	10
Figuur 8: Situering van het onderzoeks- en projectgebied op de Orthofoto (Geopunt, 2019).....	11
Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2019).....	13
Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2019)	13
Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in W-O richting (Geopunt, 2019).....	14
Figuur 12: Sint-Truiden aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2019)	14
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2019).....	15
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2019)	16
Figuur 15: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)	16
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2019)	17
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2019)	18
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2019).....	19
Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2019).....	19
Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2019)	21
Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2019)	22
Figuur 22: Detail uit de Villaretkaat met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019)	25
Figuur 23: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019).....	25
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2019).....	26
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2019)	27
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2019).....	27
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2019).....	28
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2019).....	29
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2019).....	29
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2019) 30	
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2019).....	31
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2019).....	31
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2005-2007 (Geopunt, 2019).....	32
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2019).....	32
Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2017 (Geopunt, 2019).....	33
Figuur 36: Syntheseplan met aanduiding van de historische bebouwing (18 ^{de} eeuw) en de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019).....	36
Figuur 37: Syntheseplan met aanduiding van de historische bebouwing (19 ^{de} eeuw) en de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019).....	37
Figuur 38: Syntheseplan met aanduiding van de historische bebouwing (20 ^{ste} -21 ^{ste} eeuw) en de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)	37

7 PLANNENLIJST

SILU/19/01/07/1 - Digitale aanmaak.....	6
SILU/19/01/07/2 - Digitale aanmaak.....	6
SILU/19/01/07/3 - Digitale aanmaak.....	7
SILU/19/01/07/4 - Digitale aanmaak.....	9
SILU/19/01/07/5 - Digitale aanmaak.....	10
SILU/19/01/07/6 - Digitale aanmaak.....	11
SILU/19/01/07/7 - Digitale aanmaak.....	13
SILU/19/01/07/8 - Digitale aanmaak.....	13
SILU/19/01/07/9 - Digitale aanmaak.....	14
SILU/19/01/07/10 - Digitale aanmaak.....	15
SILU/19/01/07/11 - Digitale aanmaak.....	16
SILU/19/01/07/12 - Digitale aanmaak.....	17
SILU/19/01/07/13 - Digitale aanmaak.....	18
SILU/19/01/07/14 - Digitale aanmaak.....	19
SILU/19/01/07/15 - Digitale aanmaak.....	19
SILU/19/01/07/16 - Digitale aanmaak.....	21
SILU/19/01/07/17 - Digitale aanmaak.....	22
SILU/19/01/07/18 - Digitale aanmaak.....	25
SILU/19/01/07/19 - Digitale aanmaak.....	25
SILU/19/01/07/20 - Digitale aanmaak.....	26
SILU/19/01/07/21 - Digitale aanmaak.....	27
SILU/19/01/07/22 - Digitale aanmaak.....	27
SILU/19/01/07/23 - Digitale aanmaak.....	28
SILU/19/01/07/24 - Digitale aanmaak.....	29
SILU/19/01/07/25 - Digitale aanmaak.....	29
SILU/19/01/07/26 - Digitale aanmaak.....	30
SILU/19/01/07/27 - Digitale aanmaak.....	31
SILU/19/01/07/28 - Digitale aanmaak.....	31
SILU/19/01/07/29 - Digitale aanmaak.....	32
SILU/19/01/07/30 - Digitale aanmaak.....	32
SILU/19/01/07/31 - Digitale aanmaak.....	33
SILU/19/01/07/32 - Digitale aanmaak.....	36
SILU/19/01/07/33 - Digitale aanmaak.....	37
SILU/19/01/07/34 - Digitale aanmaak.....	37